

Qanûna Ducarî

Pêşgotin

Her pênc k'itêbêd Mûsa bi k'itêba «Qanûna Ducarî» xilaz dibe. Awazê lêtêratûra vê k'itêbê, şîretêd xilazîyê ne, alîyê Mûsayê qanûndarê cihûyeyî mezinda ne. Ev peymanaf e'rdê Mowabêdaf cime'ta Îsraêlr'af hate wek'ilandinê, r'êda berî k'e-tina e'rdê Kenanêf. Evê k'itêbê dikarin belayî li ser sê p'arêd t'emîyêd Mûsa kin, (p'ara pêşin s. 1-4, p'ara duda: s. 5-29, p'ara sisîya: s. 30-31 û xilazîyê s. 32-34). Usa jî alîyê lêtêratûrêda, çêbûna k'itêbê mîna çêbûna peymana welata ye, ya ku nava p'adşa û wezîr-wek'ilêd wîda têne girêdanê. Navê vê k'itêbê dide k'ifşê, ku nava wêda gelek qanûnêd ji wan k'itêbêd berî wêda têne wek'ilandinê: (Derk'etin, Qanûna K'ahîntîyê, Jimar). Serda jî vanva girêdayî çend p'arêd qanûnaye nû jî têne xuyakirinê. Ev ne t'enê wek'ilandina xeber bi xeber e, ji wan qanûn û t'emîyêd ku hene, lê nûyejîyînbûna peymana Xwedê ye, bona her nisilê îsraêlîya. Çimkî wê hingêda, gava li ber ç'îyayê Sînayê Peymana pêşin hatibû girêdanê, weke çil salî derbaz bibû. Lê belê gelek qanûn hê pêşda dinihêr'in, çimkî gava Îsraêl li welatê Kenanêda cî-war be bijî, hingê wê bona wî hê qanûneke bi hûr gilî kêr bê, anegorî wî h'alê têda. P'areke vê k'itêbêye berbiç'e'v, r'eqemeke dirêje dua û nifir'a ye, k'ilîta şirovekirina t'arîxa Îsraêlêye we'dê wê bê. Nava danasînîyêd xweda bona Îsraêl û Cihûda p'êxemberêdf Xwedê, îlayî Yêremîya, gele cara vediger'ine li ser van dua û nifir'a. K'ifşî heye eva k'itêba (yan p'ir'anîya p'arê) xût

ew k'itêb e, k'îjan ku wextê nû kirina P'aristgeha Xudan^f, qur'na 7-da berî bûyîna Îsa hate dîtinê. Gava Yoşîya p'adşa bihîst, ew xwestin û nifir'êd Xwedêye ku cime'tê zûva bîr kiribûn, ya ku li merivêd ne amin hiltên, tirsîya û dest pê kir p'adşatîya xwe alîyê p'ergalîyê û h'ebandinêda paqij kir. Qanûna Ducarî li nava Peymana Nûda ji h'emû k'itêba ze'ftir tê wek'ilandinê. Me'na t'emamîya qanûna cihûya û ew gotina kilasîkiye Xwedêh'ebandinê ev e: Qanûna Ducarî 6:4-5, yanê, t'enê li ber Xudan Xwedê ta be û li ser dinê wî ji her tiştî zêdetir h'iz bike. Îsa Mesîh got, wekî ev e t'emîya here sereke Peymana Kevinda, usa jî t'emîya h'izkirina hindava hevalê xweda.

Gotinêd Mûsa ye e'wlin

Xudan^f t'emî dide ji ç'îyayê Sînayê r'êk'evin

1 Ev in ew xeberêd ku Mûsa alîyê r'ohilata Êrdunê, ber'îya E'rabayêda, pêşberî Sûfê, nava Paranê û T'ofelê, Labanê, H'asêrotê, Dî-Zahabêda gotibû t'emamîya Îsraêl^f. ²Ji H'orêbê* h'eta Qadêş-Barnêayê li ç'îyayê Sêhîrêr'a r'îya yanzdeh r'ojî bû. ³Yekê meha yanzdehaye sala çilî, Mûsa her tiştê ku Xudan li wî e'mir kiribû bona zar'êd Îsraêl gote wan. ⁴Pey wê yekêr'a ku Sîxon p'adşê emorîya^f ku H'eşbonê dima, usa jî Ogê p'adşê Başanê ku E'sterot'ê û Êdreyê dima hatine lêdanê. ⁵Alîyê r'ohilata Êrdunê, e'rdê Mowabêda^f, Mûsa dest bi şirovekirina vê qanûnê kir got:

⁶«Xudan Xwedêye me, li H'orêbê mer'a xeber da got: <Bes e hûn li vî ç'îyayî bimînin, ⁷r'abin r'êkevin her'ine li ç'îyayêd emorîya û h'emû dor-berêd wane deşta E'rabayêda,

* 1:2 H'orêb navekî dinêyî Sînayê ye.

li ç'îya-banîya, Necefêf, devê be'ra, e'rdê kenanîyêf û Lubnanê, h'eta Firatê ç'emê mezin. ⁸Binihêr'e! Ez vî e'rdî didime ber we, her'in wî e'rdî bikine milkê xwe. Çimkî Xudan kal-bavêd we, Birahîm, Îshaq û Aqûbr'a sond xwar ku wî e'rdî bide wan û pey wan'a jî zur'eta wan».

Mûsa h'akima k'ifş dike

⁹Wê hingê min, Mûsa, gote we: «Ez t'enê qewat nakim bi-ke'vime bin barê we. ¹⁰Xudan Xwedêyê we hûn li hev zêde kirine, îro hûn bê h'esab in mîna steyrkêd e'zmên. ¹¹Bira Xudan Xwedêyê kal-bavêd we, we h'ezar carî ji vî h'esabê we zêdetir bike û we bimbarek bike çawa ku wî gotibû we! ¹²Lê ez t'enê çawa dikarim barêd we, nîrêd we û şer'-de'wêd we hilgirim? ¹³Hûn xwer'a ji qebîlêd xwe merivne serwaxt, aqil û cêr'ibandî bibijêrin û ezê wan bikime serwêrêd we». ¹⁴We caba min da û got: «Te tiştêkî qenc got ku em bikin». ¹⁵Min serwêrêd qebîlêd we, merivne serwaxt û cêr'ibandî hildan, ew li ser we çawa serh'ezar, sersed, serpêncî, serdehe û berpîrsîyar nava qebîlêd weda k'ifş kirin. ¹⁶Wê hingê min li h'akimêd we e'mir kir û gote wan: «Guh bidine birayêd xwe û r'ast h'akimtîyê bikin çawa nava îsraêlîya, usa jî nava îsraêlîkî û xerîbekî. ¹⁷Dîwanêda firqîyê nekin, çawa guh didine yê mezin usa jî guh bidine yê biç'ûk. Ji meriva netirsîn çimkî dîwan şixulê Xwedê ye, lê her tiştê ku wer'a ze'met be bînine cem min ezê guh bidimê». ¹⁸Wê hingê min bona her tiştî li we e'mir kir ku hûn gere çî bikin.

Şandina ce'sûsa

¹⁹Çawa ku Xudan Xwedêyê me li me e'mir kir usa em ji H'orêbê r'êk'etin, nava wê qûmistana mezin û xofr'a derbaz bûn, k'îjan ku we dît li ser r'îya berbi ç'îyayêd emorîya. Usa em hatine Qadêş-Barnêayê. ²⁰Min gote we: «Hûn gihîştine ç'îyayêd emorîya, k'îjan ku Xudan Xwedêyê me dide me. ²¹Binihêr'e Xudan Xwedêyê te ev e'rd danî ber te, hevraz

her'e wê xwer'a bike milk', çawa ku Xudan Xwedêyê kal-bavêd te gotibû te, netirse ne jî vek'işe.

²²Lê hûn t'emam hatine cem min û we got: «Were em berî xwe merîya bişînin, wekî ew mer'a ce'sûsîya wî e'rdî bikin û xeberekê bona r'ê bînin k'îjanêda emê hevraz her'in, usa jî bona bajarêd ku emê her'inê». ²³Ew xeber li min xweş hat, min jî ji we donzdeh merî bijartin ji her qebîlê merivek. ²⁴Ew çûn hilkişîyane ser ç'îya û gihîştine newala Eşk'olê û ew r'aç'e'v kirin. ²⁵Berêd wî e'rdî girtine destêd xwe û t'evî xwe berjêr anîne cem me, xeber mer'a anîn û gotin: «Ew e'rdê ku Xudan Xwedêyê me dide me xweş e».

²⁶Lê we nexwest ku hevraz her'in, hûn miqabilî t'emîyêd Xudan Xwedêyê xwe sekinîn. ²⁷We konêd xweda bîna xwe teng kir û got: «Xwedê jenande me, em ji e'rdê Misirê derxistin, wekî me bi destê emorîya qir' ke. ²⁸Emê k'uda hevraz her'in? Birayêd me tirs kirine dilê me, gotin: «Ew millet ji me mestir û bilindtir e, bajare mezin in û h'eta e'zmên ew sûrkişî ne, me zar'êd enaqîf jî li wir dîtin». ²⁹Min gote we: «Nebizdin û netirsîn ji wan: ³⁰Xudan Xwedêyê we ku pêşîya weva diçe, ewê xwexa alîyê we şer' bike, çawa ku wî bona we Misirêda ber ç'e'vêd we kir. ³¹Ber'îyêda jî te dît, ku çawa meriv zar'êd xwe hildigire, usa jî Xudan Xwedêyê te, t'emamîya vê r'êda tu hilgirtî, k'îjanêda ku hûn diçûn, h'eta hûn gihîştine li vî cîyî». ³²Pey vê yekê'a jî we dîsa bawerîya xwe Xudan Xwedêyê xwe ne anî, ³³yê ku r'êda pêşîya weva diçû ku cîyê zomelêxistina we k'ifş ke. Şev agirîda, r'oj jî e'wrda r'ê nîşanî we dikir, k'îjanêda ku hûn diçûn.

Xudan cime'ta Îsraêl ceza dike

³⁴Xudan dengê xeberdana we bihîst, hêrs k'et, sond xwar û got: ³⁵«T'u kes ji van meriva, ji vî nisilê xirab, wî e'rdê qenc wê nebîne, bona k'îjanî min sond xwar ku bidime kal-bavêd we. ³⁶T'enê K'alêbê kur'ê Yifûneh wê wî e'rdî bibîne, ezê wî e'rdê ku ew nav ger'îya bidime wî û zar'êd wî, çimkî ew t'am

gur'a Xudanda ma». ³⁷Xudan bona we ser min jî hêrsa xwe r'akir û got: «Tu jî nak'evî wir. ³⁸Berdestîyê te Yêşûyê kur'ê Nûn wê bik'evê wir, wî bişidîne, çimkî ewê Îsraêl bibe ku wî e'rdî xwer'a bikine milk'. ³⁹Xişîmêd weye bona k'îjana we digot ku ewê t'alan her'in û zar'êd weye ku hê qencî-xirabîyê ji hev dernaxin ewê bik'evine wir. Ezê wî e'rdî bidime wan ewê xwer'a bikine milk'. ⁴⁰Hûn vege'rin, bi r'îya Be'ra Sor her'ine ber'îyê».

⁴¹Lê we caba min da got: «Me ber Xudan gune kir, emê hevraz her'in bikine şer', çawa ku Xudan Xwedêyê me li me e'mir kir. Hingê her kes ji we ç'ek girêda, we t'irê ku hêsaye hilk'işine serê ç'îya». ⁴²Lê Xudan gote min: «Bêje wan: «Hilnek'işin û nekine şer' ku hûn ji dijminêd xwe neyêne qir'ê, çimkî ez t'evî we nînim»». ⁴³Min gote we, lê we guh neda min û miqabilî t'emîya Xudan sekinîn. We serh'işkî kir hilk'işîyane serê ç'îya. ⁴⁴Binalîyêd wan ç'îya emorî miqabilî we r'abûn, ser Sêhîrê mîna moza dane pey we h'eta H'ormayê we xistin. ⁴⁵Hûn vege'riyan û ber Xudan girîyan, lê Xudan guh neda we dengê we ne bihîst.

We'dê ber'îyêda

⁴⁶Wê hingê we'dekî gelekî dirêj hûn li Kadêşê man.

2 Em vege'riyan çûne ber'îyê bi r'îya Be'ra Sor, çawa ku Xudan gotibû min. Em gelek r'oja dora ç'îyayê Sêhîrê dizivir'in. ²Xudan gote min: ³«Bes e hûn dora vî ç'îyayî bizivir'in, vege'rine alîyê bakurê. ⁴Li millet e'mir ke û bêje: «Tê sînorê birayêd xwe, zar'êd Esaw'r'a ku li Sêhîrê dimînin derbaz bî. Ewê ji we bitirsîn, lê hûn h'ewza xwe ji wan bikin. ⁵Xwe li wan nexin, çimkî ez ji e'rdê wan qet weke nîgekî jî nadime we, çimkî min ç'îyayêd Sêhîrê çawa milk' da Esaw. ⁶Xurek û avê p'eretî ji wan bik'ir'in bixwin, vexwin. ⁷Çimkî Xudan Xwedêyê te h'emû şixulêd destêd te bimbarek kir. Ew haş r'êwîtîya te heye li vê ber'îya mezinda. Eva çil sal e ku Xudan Xwedêyê te t'evî

teye û kêmasîya t'u tiştî te nedît». ⁸ Bi vî awayî em ser birayêd xwe zar'êd Esawr'a ku li Sêhîrê diman derbaz bûn, em ji r'îya E'rabayê, Êlat û Esyon-Geberê dûr derbaz bûn.

Em vege'îyan û r'îya ber'îya Mowabêda çûn, ⁹ Xudan gote min: «Xwe mowabîya^f nexê û t'evî wan neke şer', çimkî ji e'rdê wan nadime te, min E'r çawa milk' da zar'êd Lût*». ¹⁰ (Pêşîyê êmî li wir diman, miletekî qewat, bêh'esab û bejin bilind mîna enaqîya. ¹¹ Çawa enaqî, usa jî êmî r'ifayî* dihatine h'esabê lê mowabîya wanr'a êmî digotin. ¹² Pêşîyê li Sêhîrê h'orî diman, lê zar'êd Esaw berî wan dan, ew qir' kirin û cî milk'ê wan ji wan standin, çawa ku Îsraêl serê wî e'rdî kir, k'îjan ku Xudan çawa milk' da wan.) ¹³ «Niha r'abin sêlafa Zeredêr'a derbaz bin!» Ê em sêlafa Zeredêr'a derbaz bûn. ¹⁴ We'dê ku em ji Qadêş-Barnêayê r'êk'etin h'eta derbazbûna sêlafa Zeredêr'a sî û h'eyşt sal k'işand. H'eta ku t'emamîya nisilê şer'k'arêd nava zomêda mirin, çawa ku Xudan wanr'a sond xwaribû*. ¹⁵ Xudan jî destê xwe li ser wan bilind kiribû, wekî ji nava zomê qir'a wan bîne, h'eta ew t'emam mirin.

¹⁶ Gava t'emamîya merivêd şer'k'ar ji nava millet mirin, ¹⁷ Xudan gote min: ¹⁸ «Îro tu E'rêr'a sînore Mowab derbaz dibî ¹⁹ û nêzîkî zar'êd Amon dibî, xwe wan nexê û t'evî wan neke şer', çimkî ji e'rdê zar'êd Amon milk' nadime te, min ew çawa milk' da zar'êd Lût*». ²⁰ (Ev jî e'rdê r'ifayîya tê h'esabê, pêşîyê r'ifayî li wir mane, lê amonîya^f li wanr'a zamzûmî dibêjin. ²¹ Ew miletekî mezin, bêh'esab û bilind bû mîna enaqîya. Xudan ew ber ç'e'vê amonîya qir' kirin, amonîya berî wan dan û ew dewsa wan cî war bûn, ²² çawa ku Xudan bona zar'êd Esaw kir, yêd ku li Sêhîrê dijîn. Xudan h'orî ber ç'e'vêd wan qir' kirin, zar'êd Esaw berî wan dan û milk'ê wan

* 2:9 Binihêr'e Destpêbûn 19:36-37.

* 2:11 «R'ifayî» jî e'save bûn.

* 2:14 Binihêr'e Qanûna Ducarí 1:34-35.

* 2:19 Binihêr'e Destpêbûn 19:36-37.

zeftî xwe kirin h'eta îro. ²³Usa jî t'evî e'wwîyê ku gundêd nêzîkî Gazzayê diman qewimî bû. K'apt'orîyê* ku ji K'apt'orê derk'etibûn ew qir' kiribûn û cî warê wan ji wan standibûn.)
²⁴«R'abin r'ê k'evin û sêlafa Arnonêr'a derbaz bin. Binihêr'in! Ez Sîxonê emorî p'adşê H'eşbonê û e'rdê wî didime destê te, t'evî wan bike şer' û destpêke e'rdê wan xwer'a bikine milk'.
²⁵Îroda ezê destpêkim tirs û xofa te bikime li ser miletêd bin p'er'ê e'zmên. Yêd ku wê bona te bibihên li ber te wê bilerizin û bibizdin».

²⁶Min ji ber'îya Qidêmotê bi xeberêd e'dilayê qasid şandine cem Sîxonê p'adşê H'eşbonê ku bêjin: ²⁷«Bihêle ku ez welatê teva derbaz bim, ezê t'enê r'îya serekeda her'im, ç'ep û r'ast daneger'im. ²⁸Xurek û avê p'eretî bifiroşe min ezê bixwim, vexwim. T'enê bihêle ez derbaz bim, ²⁹çawa zar'êd Esaw ku ser Sêhîrê dijîn û mowabîyê ku E'rê dijîn bona min kirin. H'eta ku ez Êrdunêr'a derbaz nebime wî e'rdê ku Xudan Xwedêyê me dide me». ³⁰Lê Sîxonê p'adşê H'eşbonê qayl nebû ku em welatê wîr'a derbaz bin, çimkî Xudan Xwedêyê te ew serh'işk kir û dilê wî kire kevir, wekî wî bide destê te, mîna r'oja îroyîn.

³¹Hingê Xudan gote min: «Binihêr'e! Ez destpêdikim Sîxon û welatê wî didime destê te, destpêke zeft ke û e'rdê wî xwer'a bike milk'». ³²Sîxon û h'emû cime'ta wî li Yahasê miqabilî me derk'ete şêr', ³³lê Xudan Xwedêyê me ew da destê me, me ew, kur'êd wî û h'emû cime'ta wî qir' kirin. ³⁴Hingê me h'emû bajarêd wî zeft kir, ew û bajarêd wî wêran kirin, ew t'am dîyarî Xudan kirin, mêr, jin û zar' qet yek sax ne hişt. ³⁵T'enê me h'eywan xwer'a hilda û t'alanê ji bajarêd ku me zeft kiribûn. ³⁶Ji E'rohêra devê sêlafa Arnonê û ji bajarê deştê, h'eta Gîle'dê bajar t'unebû ku me qewattir bûya. Xudan Xwedêyê me h'emû dane destê me. ³⁷T'enê tu nêzîkî welatê

* 2:23 «K'apt'orî» filistinîf bûn ku ji Kirêtayê hatibûn.

zar'êd Amon ne bûyî, usa jî t'emamîya alîyê sêlafa Yaboqê t'evî bajarêd serê ç'îya û t'emamîya wan cîyêd ku Xudan Xwedêyê me îzin ne da me.

Îsraêl Og alt' dike

3 Em vegeer'îyan û r'îya Başanêda hevraz çûn. Ogê p'adşê Başanê t'emamîya milletê xweva Êdreyêda derk'ete miqabilî me şêr'. ²Xudan gote min: «Ji wî netirse, çimkî ez ewî t'evî h'emû milletê wî, e'rdê wî didime destê te. Tê usa bînî serê wî, çawa ku te anî serê Sîxonê p'adşê emorîya ku H'eşbonê dima». ³Xudan Xwedêyê me, Ogê p'adşê Başanê û h'emû milletê wî dane destê me. Me usa wî xist ku t'u kes ji wan sax ne ma. ⁴Wê hingê me h'emû bajarêd wan zeft kirin, bajar nemabû ku me hilnedabûya, awa gotî şêst bajar, t'emamîya qeza Argovê, p'adşatîya Ogê Başanê. ⁵H'emû ev bajar bi sûrêd bilind, cot dergeha û zer'zava qewatkirî bûn, xêncî gelek gundêd bê sûr. ⁶Me ew wêran kirin, ew t'am dîyarî Xudan kirin, çawa ku me anî serê Sîxon p'adşê H'eşbonê, her bajar t'evî jin, mêra û zar'a wêran kirin. ⁷Lê h'emû h'eywan û t'alan ji wan bajara me xwer'a hildan.

⁸Wî çaxî me e'rdê alîyê r'ohilata Êrdunê ji sêlafa Arnonê h'eta ç'îyayê Hermonê ji destê du p'adşêd emorîya stand. ⁹(saydanî Hermonê'r'a Sîryon dibêjin, emorî jî Senîr dibêjin.) ¹⁰H'emû bajarêd deşta ç'îyê û t'emamîya Gîle'd, t'emamîya Başanê h'eta Salk'ayê û Êdreyê, bajarêd p'adşatîya Og li Başanê me hilda. ¹¹(Çimkî ji r'ifayîya t'enê Ogê p'adşê Başanê mabû. Va ye darbesta wîye h'esinî niha R'abbayêda cem zar'êd amonîya ye, dirêjaya wê nehe zend e, beraya wê çar zend e, zendê gihîştîya.)

Milk'ê R'ûbên, Gad û Minaşê

¹²Wê hingê me ew e'rd xwer'a kire milk'. E'rohêr nêzîkî sêlafa Arnonê û nivê ç'îyayêd Gîle'dê t'evî bajarêd wî min da r'ûbênîya û gadîya. ¹³Çi ku ji Gîle'dê mabû û t'emamîya

Başana p'adşatîya Og min da nîvê qebîla Minaşe. (T'emamîya qeza Argovê li t'emamîya Başanêda dihate navkirinê çawa e'rdê r'ifayîya. ¹⁴Yairê kur'ê Minaşe t'emamîya qeza Argovê h'eta sînorê gişûrîya û mahaxatîya hilda. Ewî Başan bi navê xwe H'avot Yaîr* nav kir ku h'eta îro ew nava li ser e). ¹⁵Gîle'd min da Maxîr*. ¹⁶Ji Gîle'd h'eta sêlafa Arnonê min da r'ûbênîya û gadîya. Sînorê wan ev in: Ji nava sêlafa Arnonê h'eta sêlafa Yaboqê ku sînorê kur'êd Amon e, ¹⁷û usa jî deşta E'raba, sînorê Êrdunêva ji Xinnêrêtê h'eta Be'ra E'rabayê awa gotî Be'ra Mirî*, alîyê r'ohilatê ber p'ala Aşdod Pîsgayê.

¹⁸Wê hingê min li we e'mir kir, got: «Xudan Xwedêyê we ev e'rd da we ku hûn wî xwer'a bikine milk'. Awa hûn h'emûyêd şer'k'ar, ç'ekê xwe girêdin pêşîya birayêd xwe zar'êd Îsraêl her'in. ¹⁹T'enê jin-zar'êd we, h'eywanêd we (ez zanim ku h'eywanêd we gelek in) bira wan bajarada ku min dane we bimînin, ²⁰h'eta ku Xudan r'ih'etîyê nede birayêd we, mîna we. Gava ew e'rdê ku Xudan Xwedêyê we dide wan alîyê r'oavaya Êrdunê xwer'a bikine milk', hingê bira her kes ji we vege' li ser milk'ê xwe, k'îjan ku min dane we». ²¹Wê hingê min li Yêşû e'mir kir û got: «Ç'e'vêd te her tişt dîtin, çî ku Xudan Xwedêyê we anî serê wan her du p'adşa. Xudan wê usa jî bîne serê wan h'emû p'adşatîya nava k'îjanar'a tê derbaz bî. ²²Ji wan netirsîn, çimkî Xudan Xwedêyê we xwexa şer' dike bona we».

Xudan îzin neda Mûsa bik'eve Kenanêf

²³Wê demê min r'eca ji Xudan kir û got: ²⁴«Xudan, Xweyê min! Te destpêkir mezinayîya xwe û destê xweyî qewat nîşanî xulamê xwe kir. K'îye ew xwedêyê e'zmanada û ser e'rdê, ku mîna şixul û kirêd zore ku tu dikî, bike? ²⁵R'eca dikim bihêle

* 3:14 Bi zimanê îbranîf «Wargehêd Yaîr».

* 3:15 «Maxîr» navê olk'eke ji qebîla Minaşe ye.

* 3:17 Îbranî «Be'ra Xwê» ye.

ez derbaz bim, wî e'rdê qencî alîyê r'oavaya Ûrdunê, wan ç'îyayêd qenc û Lubnanê bibînim». ²⁶Lê Xudan bona we ser min hêrs k'et û dengê min ne bihîst. Xudan gote min: «Bes e! Vir şûnda bona wê yekê îdî min'r'a nebêje! ²⁷Hilk'işe serê Pîsgayê, serê xwe bilind ke bakur û başûr, r'ohilat û r'oava pê ç'e'vêd xwe bibîne, çimkî tê ji Ûrdunê derbaz nebî. ²⁸Li Yêşû e'mir ke, dil bide li ber wî û bişidîne, çimkî ewê pêşîya vî miletîva her'e û wî e'rdî k'îjanî tê bibînî wan'r'a bike milk'. ²⁹Û em li newala pêşberî Bêt'-P'ihorê man.

Mûsa gazî qedandina qanûna Xwedê dike

4 Îsraêl, bibihê niha qeyde-qanûn û qirarêd ku ez we hîn dikim wekî wan biqedînin. Bi vî awayî hûnê bijîn û her'ine wî e'rdê ku Xudan Xwedêyê kal-bavêd we wê bide we ku wî xwer'a bikine milk'. ²Ez çî li we e'mir dikim, ji wê ne zêde kin, ne jî kêm kin, lê qanûnêd Xudan Xwedêyê we ku ez li we e'mir dikim xweyî kin. ³Ç'e'vêd we dîtî ku Xudan çî kir Bae'l-P'ihorêda*. H'emû merivêd ku pey Bae'l-P'ihor çûn Xudan Xwedêyê te ew ji nava te unda kirin, ⁴lê we ku xwe Xudan Xwedêyê xwe girtîye t'emam jî h'eta niha sax in.

⁵Binihêr'e min hûn hînî qeyde-qanûn û qirara kirin, çawa ku Xudan Xwedêyê min li min e'mir kiribû, wekî hûn li wî e'rdîda jî bik'ar bînin, k'îjanî hûnê bik'evinê xwer'a bikine milk'. ⁶Xweyî kin û biqedînin, çimkî ev e bîlantî û serwaxtîya weye li ber ç'e'vê mileta. Ewê ku van h'emû qeyde-qanûna bibihên wê bêjin: «R'astî ev cime'ta bîlan û serwaxt e, miletekî mezin e». ⁷Çimkî k'îjan miletê mezin e ku xwedêyê wan aha nêzîk e, çawa Xudan Xwedêyê me, wextê her gazîya me? ⁸Yan qeyde-qanûnêd, qirarêd k'îjan miletê mezin r'ast in, mîna t'emamîya van hînkirina k'îjan ku ez îro datînim li ber we?

* 4:3 Binihêr'e Jimar 25:1-9. P'ihor navê ç'îyakî bû, li wê derê p'ûtê Bae'l'r'a qulix dikirin. Lema jî meriv navê wî ç'îyayî û wî p'ûtî danîn Bae'l-P'ihor.

⁹T'enê haş ji xwe hebe, miqatî nefsa xwe be wekî tu wan tişta bîr nekî, k'îjan ku te bi ç'e'vêd xwe dîtin. Ew t'emamîya r'ojêd e'mirê teda ji dilê te derneyên, wan bigihîne zar'êd xwe û zar'ê zar'êd xwe. ¹⁰Bîr bîne ew r'oja ku tu li H'orêbê ber Xudan Xwedêyê xwe sekinîbûyî, çaxê Xudan gote min: «Cime'tê bicivîne cem min. Ezê xeberêd xwe wanr'a bêjim, wekî ew hîn bin ji min bitirsin h'emû r'ojêd ku ew li ser dinê bijîn, usa jî zar'êd xwe hîn kin». ¹¹Û hûn nêzîk bûn binat'ara ç'îyê sekinîn, ç'îya jî agir pê k'etibû û alav digihîşte k'ûraya e'zmên, te'rîstanî, e'wrayî û şever'eş bû. ¹²Xudan ji nava agirda t'evî we xeberda. We dengê gotina wî bihîst, lê dilqê wî ne dît, t'enê deng dibihîst. ¹³Xwedê peymanaf xwe, awa gotî her dehe t'emî weva e'yan kirin. Ew li ser du selêd kevirî nivîsîn û t'emî da we ku wan xwey kin. ¹⁴Wê hingê Xudan li min e'mir kir ku ez we hînî wan qeyde-qanûn û qirara kim, bona ku li wî welatîda jî biqedînin k'îjanî ku hûnê derbaz bin xwer'a bikine milk'.

¹⁵We t'u dilq nedît wê r'oja ku Xudan li H'orêbê ji nava êgirda wer'a xeberda. Haş ji xwe hebin ¹⁶ku hûn neşih'itin û xwer'a p'ûta t'u cûr'eyî, dilqê mêr yan jinêda çenekin. ¹⁷Ne jî dilqê t'u h'eywanê li ser e'rdê, ne dilqê t'u teyredê xweyîbaske bin p'er'ê e'zmênda ku difir'e, ¹⁸ne dilqê t'u şûlikîyê li ser e'rdê, ne jî dilqê t'u me'sîyê avêye binê erdêda çêkî. ¹⁹Nebe ku tu serê xwe bilindkî jor li e'zmên, te'vê, hîvê, steyrka û t'emamîya nexşêd e'zmên binihêr'î û bêyî xapandinê, li ber wan ta bî û wanr'a xulamtîyê bikî, çimkî Xudan Xwedêyê te ew bona t'emamîya miletêd bin p'er'ê e'zmênda k'ifş kirine. ²⁰Lê çi dimîne bona we, Xudan hûn ji nava fir'na h'esinî, awa gotî ji Misirê derxistin, wekî hûn bibine miletê p'ara wî, mîna r'oja îroyîn.

²¹Xudan bona kirêd we hêrsa xwe li min r'akir û sond xwar, wekî ez ji Êrdunê derbaz nabim, nak'evime e'rdê qencî ku Xudan Xwedêyê te çawa war dide te. ²²Ezê li vî e'rdî bimirim, ji Êrdunê derbaz nabim, lê hûnê derbaz bin

û li wî e'rdê qenc xwer'a bikine milk'. ²³Haş ji xwe hebin, wekî hûn peyman a ku Xudan Xwedêyê we t'evî we girêda, bîr nekin. Xwer'a p'ûta dilqê t'u tiştîda çênekin, çî ku Xudan Xwedêyê te îzin ne da te. ²⁴Çimkî Xudan Xwedêyê te agirê p'er'itandinê ye, ew Xwedêkî k'umr'eş e.

²⁵Gava ter'a zar' bibin û zar'êd zar'a bibin, dirêj li ser wî e'rdî bijîn, p'eyr'a hûn bişih'itin xwer'a p'ûta dilqê tişteki da çêkin û xirabîyê li ber Xudan Xwedêyê xwe bikin, hûnê hêrsa wî r'akin, ²⁶ez îro gazî e'rd û e'zmên dikim çawa şe'de miqabilî we, hûnê zûtirekê betavebin li ser e'rdê ku hûnê Ûrdunêr'a derbaz bin her'in xwer'a bikine milk'. Hûnê li ser wê dirêj nemînin lê hûnê bêne r'aqetandinê. ²⁷Û Xudan wê we li nava miletada bela-belayî ke, t'enê hinekê ji we nava miletêd ku Xudanê we bibe bimînin. ²⁸Wê derê hûnê wan xwedêyar'a qulix kin, k'îjan ku bi dara, kevira bi destêd meriva çêkirî ne. Yêd ku ne dibînin, ne dibihên, ne dixwin û ne jî bîne hildidin. ²⁹Lê gava tu li wir demana Xudan Xwedêyê xweda bî, heger bi t'emamîya dilê xwe û bi t'emamîya nefsa xwe wî biger'î, tê wî bibînî. ³⁰Çaxê tu tengasîyada bî û r'ojêd axirîyêda ev h'emû tiştana bêne serê te, tê vege'î li cem Xudan Xwedêyê xwe û tê gur'a wî bikî. ³¹Çimkî Xudan Xwedêyê te, Xwedêyê r'e'me e, ew te nahêle, te unda nake û peyman a t'evî kal-bavêd te girêdayî bîr nake, bona k'îjanî Xwedê wan'r'a sond xwarîye.

³²K'a bona wan we'dêd berî xwe bipirse, ji wê r'ojêda ku Xwedê însan li ser e'rdê xuliqandîye, bin p'er'ê e'zmênda mîna evê kirina mezin qet qewimîye, yan hatîye bihîstinê? ³³Qet miletekî dengê Xwedê ji nav agirda ku xeber dide bihîstîye, çawa ku te bihîst û sax mayî? ³⁴Yan xwedêkî kirîye ku bê û xwer'a miletkî ji nava miletê din hilde, bi cêr'ibandina, nîşana, k'eremeta, şêr', bi destê zor û zenda dirêjkirî, bi xofa mezin, mîna h'emû tiştê ku Xudan Xwedêyê we bona we Misirêda li ber ç'e'vê te kir? ³⁵Ter'a hatibû dayînê ku tu bibînî, wekî tu bizanibî ku Xudan, Xwedê ye û pêştirî wî

xwedê t'une. ³⁶Ewî ji e'zmên da ku tu dengê wî bibihêyî, wekî te şîret ke, li ser e'rdê jî agirê xweyî mezin nîşanî te kir, te xeberêd wî ji nava êgirda bihîstin. ³⁷Çimkî ewî kal-bavêd te h'iz kirin û zur'eta wan paşî wan bijart, ewî xwexa tu ji Misirê bi qewata xweye mezin derxistî. ³⁸Wekî berî mileta de ji ber ç'e'vê te ku ji te mestir û qewattir in, te derbaz ke û e'rdêd wan çawa milk' bide te, mîna r'oja îroyîn. ³⁹Îro nas ke û dilê xweda xwey ke: Ku Xudan e Xwedê, jor li e'zmên, jêr li ser e'rdê yekî din t'uneye. ⁴⁰Qeyde-qanûn û e'mirêd wî xwey ke, k'îjana ku ez îro e'mirî li te dikim, wekî bona te qenc be, pey ter'a jî bona kur'êd te, usa jî e'mirê te dirêj be li ser e'rdê ku Xudan Xwedêyê te dide te h'eta-h'etayê».

Bajarêd r'evê

⁴¹Hingê Mûsa sê bajar wî alî Ûrdunê alîyê r'ohilatê başqe kirin, ⁴²wekî mêrkujê ku yekî bê h'emêdê xwe bikuje bir'eve li wir. Heger dijminatî nava wanda qet t'unebûye, bira ew bir'eve ji van her sê bajara yekî ku sax bimîne*: ⁴³Besera ber'îyêda li deşta ç'îyê bona r'ûbênîya be, Ramot'a Gîle'dêda bona gadîya û Golana Başanêda bona minaşîya be.

⁴⁴Ev e hînkirina ku Mûsa gote zar'êd Îsraêl. ⁴⁵Ev in ew şe'detî, qeyde-qanûn û qirarêd ku Mûsa gote zar'êd Îsraêl pey ji Misirê derk'etina wanr'a, ⁴⁶alîyê r'ohilata Ûrdunê newala pêşberî Bêt'-P'ihorê e'rdê Sîxonê p'adşê emorîyada ku H'eşbonê dima, k'îjan ku Mûsa û zar'êd îsraêlîya bindest kirin, pey ji Misirê derk'etina wanr'a. ⁴⁷Û wana e'rdê wî û e'rdê Ogê p'adşê Başanê, du p'adşêd emorîya wî alî Ûrdunê alîyê r'ohilatê zeft kirin: ⁴⁸Ji E'rohêra devê sêlafa Arnonê h'eta ç'îyayê Sîryonê, awa gotî Hermonê, ⁴⁹t'evî t'emamîya E'rabayê wî alî Ûrdunê alîyê r'ohilatê, h'eta Be'ra E'rabayê* berp'ala Pîsgayê.

* 4:42 Binihêr'e 19:1-13-da.

* 4:49 Awa gotî «Be'ra Mirî».

Gotina Mûsaye duda

Wek'ilandina dehe t'emîya

5 Mûsa gazî t'emamîya Îsraêl kir û gote wan: «Bibihê Îsraêl, qeyde-qanûn û qîrarêd ku ez îro wer'a dibêjim. Hûn jî wan hîn bin û bikin ku wan biqedînin. ²Xudan Xwedêyê me li ber H'orêbê* peyman t'evî me girêda. ³Xudan t'evî kalbavêd me eva peyman girênda, lê xût t'evî me h'emûya, yêd ku îro sax-silamet li vir in. ⁴Xudan li serê ç'îyê ji nava êgirda r'û bi r'û t'evî we xeberda. ⁵Ez jî wî çaxî navbera we û Xudanda sekinîbûm, wekî xebera Xudan wer'a bêjim, çimkî hûn ji agir ditirsîyan û hilnedik'işîyane serê ç'îyê, hingê Xudan got:

⁶Ez Xudan Xwedêyê te me, yê ku tu ji welatê Misirê, ji mala xulamtîyê derxistî. ⁷Pêştirî min xwedêyê teye mayîn t'une bin.

⁸T'u p'ûtî mîna dilqê tiştekîda xwer'a çê nekî, ne jor li e'zmên, ne jêr li ser e'rdê, ne jî nava avêd bin e'rdêda. ⁹Ber wana ta nebî û xulamtîya wan nekî, çimkî ez Xudan Xwedêyê te Xwedêkî k'umr'eş im, ku bona neheqîyêd bava tînime serê zar'a h'eta nisilê sisîya û çara yêd ku dijenine min, ¹⁰lê ewêd ku min h'iz dikin û e'mirêd min diqedînin, ezê h'eta h'ezar nisilî bi h'uba amin t'evî wan bim.

¹¹Navê Xudan Xwedêyê xwe badîhewa nedî ser zarê xwe, çimkî Xudan wê yê ku navê wî badîhewa dide ser zarê xwe bê ceza nehêle.

¹²R'ojaş şemîyê xwey ke û pîroz ke, çawa ku Xudan Xwedêyê te li te e'mir kir. ¹³Şeş r'oja bixebite û h'emû şixulê xwe bike, ¹⁴lê r'oja h'efta, şemîya r'ih'etîya bona Xudan Xwedêyê te ye, t'u şixulî nekî, ne tu, ne kur'ê te, ne qîza te, ne xulamê

* 5:2 H'orêb navekî dinêyî Sînayê ye.

te, ne caríya te, ne gayê te, ne k'era te, ne h'eywanekî te, ne jî xerîbê nava teda, wekî xulam û caríya te mîna te r'i-h'et be. ¹⁵Bîr bîne wekî tu xulam bûyî li e'rdê Misirêda û Xudan Xwedêyê te, tu ji wir derxistî, bi destê zor û zenda dirêjkirî, lema jî Xudan Xwedêyê te li te e'mir kir ku şemîya r'ih'etîyê xwey kî.

¹⁶Qedirê dê û bavê xwe bigirî, çawa ku Xudan Xwedêyê te li te e'mir kir, wekî e'mirê te dirêj be, wekî ter'a qenc be li ser e'rdê ku Xudan Xwedêyê te dide te.

¹⁷Nekujî.

¹⁸Zinîyê nekî.

¹⁹Nedizî.

²⁰Miqabilî t'u kesî şe'detîya derew nedî.

²¹Dilhavijîya k'ulfeta t'u kesî nekî. Ne dilhavijîya mala t'u kesî, ne e'rdê wî, ne xulamê wî, ne caríya wî, ne gayê wî, ne k'era wî, usa jî t'u tiştê t'u kesî.

²²Ev xeberana Xudan h'emû civata wer'a, serê ç'îyê ji nava agirda, e'wr û te'rîstanîyêda, bi dengê bilind got û îdî zêde nekir. Ew li ser du selêd kevirî nivîsîn û dane min. ²³Çaxê we deng ji nava te'rîstanîyê bihîst, ç'îya jî bi agir dişewitî, hingê hûn, h'emû serwêrêd qebîlêd we û r'ûspîyêd we nêzîkî min bûn, ²⁴û gotin: «Awa Xudan Xwedêyê me r'ûmeta xwe, mezinayîya xwe nîşanî me kir û me dengê wî ji nava agirda bihîst. Îro me dît, wekî Xwedê t'evî însên xeber dide û insan sax dimîne. ²⁵Niha çima em bimirin? Ev agirê hanî mezin wê me h'ûfî xwe ke, wekî em dîsa dengê Xudan Xwedêyê xwe bibihên, emê bimirin. ²⁶Çimkî k'îjanî xûn-goşt dengê Xwedêyê zêndî ku ji nava êgir xeberda mîna me bihîstîye û sax maye? ²⁷Tu her'e nêzîk be û bibihê h'emû çi ku Xudan Xwedêyê me wê bêje û tu t'emamî mer'a bêje. Çi ku Xudan Xwedêyê me wê bêje te, emê jî bibihên û biqedînin.

²⁸Gava we t'evî min xeber dida, Xudan dengê we bihîst û Xudan gote min: «Min ew xeberêd ku evî miletî gote te

bihîst. H'emû çî ku wan got qenc e. ²⁹Xwezî nêt-fikirêd wan her gav ev be, ji min bitirsîn û h'emû e'mirêd min biqedînîn, wekî wan û zar'êd wanr'a h'eta-h'etayê qenc be! ³⁰Her'e bêje wan: «Veger'ine konêd xwe». ³¹Lê tu li vir t'evî min bimîne, ezê h'emû e'mir, qeyde-qanûn û qirara bêjime te, tu jî cime'tê hînî van kî, wekî ew wan biqedînîn li ser e'rdê ku ez didime wan xwer'a bikine milk'. ³²Bice'dînin usa bikin, çawa ku Xudan Xwedêyê we li we e'mir kir, ne ç'ep dager'in, ne jî r'ast. ³³T'enê wê r'êyêda her'in k'îjan ku Xudan Xwedêyê we li we e'mir kir, wekî hûn sax û silamet bin û r'ojêd we li ser e'rdê ku hûnê lê war bin, dirêj bin.

T'emîya here mezin

6 Ev in ew e'mir, qeyde-qanûn û qirarêd ku Xudan Xwedêyê we e'mirî li min kirin ku we hîn kim, wekî wî welatîda k'îjanî ku hûn diçinê lê war bin biqedînîn. ²Heger tu h'emû r'ojêd e'mirê xweda ji Xudan Xwedêyê xwe bitirsî, h'emû qeyde-qanûn û e'mirêd ku ez li te e'mir dikim, tu, kur'ê te û kur'ê kur'ê te biqedînîn, hingê e'mirê teyê dirêj be. ³Bibihê Îsraêl û bike ku biqedînî, wekî ter'a qenc be û hûn gelekî li hev zêde bin, li ser e'rdê ku şîr û hingiv jê dik'işe, çawa ku Xudan Xwedêyê kal-bavêd te gotibû te.

⁴Bibihê Îsraêl! Xudan Xwedêyê me Xudanek e*. ⁵Xudan Xwedêyê xwe h'iz bike, bi t'emamîya dilê xwe, bi t'emamîya canîya xwe û bi t'emamîya qewata xwe. ⁶Van xeberêd ku ez îro li we e'mir dikim bira dilêd weda bin. ⁷Zar'êd xwe qenc hînî van ke. Bona van xeber de, gava mala xweda r'ûniştî bî, yan r'êda bî, yan p'aldayî bî yan r'adibî. ⁸Û wan çawa nîşan li ser destê xwe girêde, usa jî bira ew li ser e'nîya te li navbera ç'e'vêd te bin, ⁹wan li ser r'exderfîyêd mala xwe û dergehêd bajarê xwe binivîse.

* 6:4 Aha jî tê fe'mkirinê: «Xudan Xwedêyê me, t'enê ew e Xudan».

Xemkirina bona neguhdariyê

¹⁰Çaxê Xudan Xwedêyê te, te bibe wî e'rdî, k'îjan ku Xudan kal-bavêd te Birahîm, Îshaq û Aqûbr'a sond xwar, ku bajarêd qenc û mezinva bide te, k'îjan ku te çênekirine, ¹¹malêd her tiştîva t'ijî, ku te t'ijî ne kirine, bîrêd vedayî, ku te venedane, baxê tirîya û zeyt'ûnê, ku te daneç'ikandine, tê bixwî û t'êr bî. ¹²Haş ji xwe hebe, wekî tu Xudanê ku tu ji welatê Misirê, ji mala xulamtîyê derxistî bîr nekî. ¹³Xudan Xwedêyê xwe bitirse, wîr'a xulamtîyê bike, bi navê wî sond bixwe. ¹⁴Pey xwedêyêd başqeye miletêd dora xwe neçin, ¹⁵çimkî Xudan Xwedêyê ku nava teda ye, Xwedêyê k'umr'eş e. Nebe ku hêrsa Xudan Xwedêyê te li ser te r'abe û ew te ji ser r'ûyê e'rdê unda ke.

¹⁶Xudan Xwedêyê xwe necêr'ibînin, çawa ku we li Massahê* ew cêr'iband. ¹⁷E'mirêd Xudan Xwedêyê xwe, şe'detîyêd wî û qeyde-qanûnêd wî, ku ewî li te e'mir kirin, qenc xweyî kin. ¹⁸Li ber ç'e'vê Xudan r'astîyê û qencîyê bike, wekî ter'a qenc be û tu her'î li wî e'rdê qenc war bî, bona k'îjanî Xudan kal-bavêd ter'a sond xwar ¹⁹ku h'emû dijminêd te wê ji ber te bêne r'aqetandinê, çawa ku Xudan got.

²⁰Gava zar'êd te sibê ji te bipirsin, bêjin: «Me'na van şe'detî, qeyde-qanûn û qirara ku Xudan Xwedêyê me t'emî li we kirine, çi ne?» ²¹Hingê bêje zar'êd xwe: «Em Misirêda xulamê Firewin bûn, lê Xudan em bi destê zor ji Misirê derxistin. ²²Xudan li Misirê, li ber ç'e'vêd me nîşan û k'eremetêd mezine qolayî anîne serê Firewin û t'emamîya mala wî. ²³Lê Xwedê em ji wir derxistin ku me bibe wî e'rdî, bona k'îjanî ku wî kal-bavêd mer'a sond xwar ku bide me. ²⁴Hingê Xudan li me e'mir kir ku h'emû van qeyde-qanûna xwey kin, ji Xudan Xwedêyê xwe bitirsin, wekî t'emamîya r'ojêd meda mer'a

* 6:16 Binihêr'e Derk'etin 17:1-7.

qenc be, me sax bihêle mîna r'oja îroyîn. ²⁵Mer'a r'astî wê bê h'esabê, wekî em van h'emû e'mira li ber Xudan Xwedêyê xwe bikin ku biqedînin, çawa ku wî li me e'mir kir.

R'aqetandina mileta

7 Gava Xudan Xwedêyê te te bibe wî e'rdê ku tu diçûyî lê war bî, ewê gelek millet ji ber te r'aqetîne: H'îtîya, gîrgaşîya, emorîya, kenanîya, pirîzzîya, h'îwîya, yebûsîya, h'eft milletêd ji te gelektir û zortir. ²K'engê Xudan Xwedêyê te wan bide destê te, tu wan xî, hingê t'am qir'a wan bîne nifir'ê Xudan bîne sêrî, t'evî wan peymanê girênede û h'eyfa te li wan neyê. ³Pismamtîyê wan'r'a neke, qîzêd xwe nedine kur'êd wan û ne jî qîzêd wan kur'êd xwer'a bixwazin, ⁴çimkî ewê kur'êd te ji min bixalifînin û wê p'ûtêd başqer'a qulix kin, hingê hêrsa Xudan wê li ser we r'abe, ewê te zûtirekê unda ke. ⁵Lê aha serê wan bikin: gorîgehêd^f wan wêran kin, h'eykelêd wan hûrdexweşî kin, Aşêrahêd* wan bibir'in û p'ûtêd wan bişewitînin. ⁶Çimkî tu Xudan Xwedêyê xwer'a miletekî buhurtî-jibare yî. Xudan Xwedêyê te tu bijartî, wekî ji nav h'emû milletêd li ser t'opa dinê, tu bibî millet wîyî milk'ê wî.

⁷Xudan hûn ne bona p'ir'anîya weye ji h'emû mileta begem kirin û bijartin, çimkî hûn ji h'emû mileta hindiktir in. ⁸Lê çimkî Xudan hûn h'iz kirin û usa jî bona qedandina sondê xwe, k'îjan ku wî kal-bavêd wer'a sond xwar, hûn bi destê zor derxistin û tu ji mala xulamtîyê, ji destê Firewin p'adşê Misirê azakirî. ⁹Bizanibe ku Xudan Xwedêyê te, ew e Xwedê, Xwedêyê amin, ku peyman û h'uba xweye amin h'eta h'ezar nisilî xwey dike, bona wan, yêd ku wî h'iz dikin û e'mirêd wî diqedînin. ¹⁰Lê xût wan ku dijenine wî weke e'melêd wan wê wan unda ke, ew derengî nayêxe wê zûtirekî weke

* 7:5 Aşêrah navê p'ûtêd milletêd kenanîya bûn, cûr'êd wan ne e'yan in, belkî mîna stûnêd ji dar bûn yan jî xwexa dar bûn.

e'melêd wan xût bide wan. ¹¹Tu van e'mir, qeyde-qanûn û qirara xwey ke, k'îjana ku ez îro li te e'mir dikim ku biqedînî.

Xudan wê te bimbarek ke heger tu guhdar bî

¹²Heger hûn van qirara bibihên, xwey kin û biqedînin, hingê Xudan Xwedêyê te wê bona te peyman û aminîya xwe xwey ke, bona k'îjana ku wî kal-bavêd ter'a sond xwar. ¹³Ewê te h'iz bike, wê dua li te bike, te li hev zêde ke. Wê dua berê zikê te û berê e'rdê te, genim û şerava te, bizirê te, zayîna pez-dewarêd te bike, li ser e'rdê ku wî kal-bavêd ter'a sond xwar bide te. ¹⁴Ji h'emû mileta zêdetir duayê li te be, ne nava teda ne jî nava h'eywanêd teda bêber wê t'une bin. ¹⁵Xudan wê her nexweşîyê dûrî te xe, t'u êşeke xirabe Misirê k'îjan ku tu zanî, wê neyne serê te. Lê wan wê bîne li serê wan h'emûyêd ku dijenine te. ¹⁶Tê h'emû miletêd ku Xudan Xwedê dide destê te, undakî, bira h'eyfa te li wan neyê, xwedêyêd wan'r'a qulix nekî, çimkî ew yek bona te t'ele ye.

¹⁷Belkî tu dilê xweda bêjî: «Ev miletana ji min gelectir in, çawa ez dikarim berî wan dim?» ¹⁸Ji wan netirse. Çi ku Xudan Xwedêyê te anî serê Firewin û t'emamîya Misirê, ¹⁹ew cêr'ibandinêd mezin ku te bi ç'e'vêd xwe dîtin, nîşan, k'eremet, destê qewat û zenda dirêjkirî, bi k'îjana Xudan Xwedêyê te tu derxistî r'ind bîr bîne. Usa jî Xudan Xwedêyê te wê bîne serê wan mileta ji k'îjana ku tu ditirsî. ²⁰Xudan Xwedêyê te wê tirs û xofê* jî bişîne ser wan, h'eta ku yêd mayî û yêd xwe ji te veşartî nemirin. ²¹Ji wan nebizde, çimkî Xudan Xwedêyê te ku nava teda ye, Xudanê mezin û xof e. ²²Û Xudan Xwedêyê te hêdî-hêdî wê van mileta ji ber te r'aqetîne. Tu nikarî wana carekêr'a unda kî, wekî terewilêd çolê li ser te zêde nebin. ²³Xudan Xwedêyê te wê wan bide destê te, wê t'evîhevbûneke mezin bike nava wan, h'eta ku

* 7:20 Welger'andina yûnanîye kevinda «Moza».

qir'a wan bê. ²⁴P'adşêd wan wê bide destê te, tê navê wan ji bin p'er'ê e'zmênda unda kî, t'u kesê li ber te teyax neke, h'eta ku tu wan qir' nekî. ²⁵P'ûtêd xwedêyêd wan bişewitînin, dilhavijîya zêr' û zîvê ser wan neke û wan xwer'a hilnedî, wekî bi vê yekê nek'evî t'elê, çimkî ew li ber Xudan Xwedêyê te k'irêtî ye. ²⁶Ne jî k'irêtîyê bibî mala xwe ku mîna wê nifir' li te be û qir'a te bê. Ji wê zivêr be, bira ew bona te k'irêtî be, çimkî ew gere bê undakirinê ku nifir'ê Xudan bê sêrî.

Warbûna e'rdê qenc

8 H'emû e'mirêd ku ez îro li we dikim, bikin ku wan biqedînin, wekî hûn sax-silamet bin, li hev zêde bin her'in wî e'rdî war bin, bona k'îjanî Xudan kal-bavêd wer'a sond xwar. ²Bîr bîne t'emamîya r'îya ber'îyêda, k'îjanîda Xudan Xwedêyê te eva çil sale ku te dibe, bona ku te ta ke, bicêr'ibîne, wekî bizanibe çi dilê teda heye, k'a tê e'mirêd wî biqedînî yan na. ³Ewî tu ta kirî, bir'çî hiştî û mana* tu dayî xwarinê, k'îjan ne te zanibû çîye ne jî kal-bavêd te. Wekî teva e'yan ke ku însan t'enê bi nê nê najî, lê bi her tiştê ku ji devê Xudan derdik'eve dijî. ⁴Eva çil sal e ne k'incê li ser te maşîyan, ne jî nigê te werimîn. ⁵Dilê teva bira e'yan be, wekî çawa ku meriv zar'ê xwe hiltê, usa jî Xudan Xwedêyê te li te hiltê. ⁶E'mirêd Xudan Xwedêyê xwe biqedînî, r'îyêd wîda her'î û ji wî bitirsî. ⁷Çimkî Xudan Xwedêyê te, te dibe e'rdê qenc, e'rdê ku cewêd ava, kanîya û avêd bine'rd li ç'îya û newala dertên, ⁸e'rdê t'ijî genim, cehe, baxê tirîya, hêjîra, h'inara, e'rdê bizirê zeyt'ûnê û hingiv. ⁹E'rdê ku tê nanê xwe bê minet bixwî, li wir kêmasîya t'u tiştî tê nebînî, kevirêd wî e'rdî t'ijî h'esin in, ji ç'îya tê sifir derxî. ¹⁰Tê bixwî û t'êr bî, Xudan Xwedêyê xwe tê bimbarek kî, bona e'rdê qenc, k'îjan ku wî da te.

* 8:3 Binihêr'e Derk'etin 16 û Jimar 11:7-9.

Xudan bîr neke

¹¹Haş ji xwe hebe tu Xudan Xwedêyê xwe bîr nekî. E'mir, qîrar û qeyde-qanûnêd wî, ku ez îro li te e'mir dikim net'er'ibînî. ¹²Heger na, gava tu t'êr bixwî, malêd bedew çêkî û wanda bijîyî, ¹³pez û dewarêd te zêde bin, zêr' û zîvê te zêde bin, her tiştîda xinê bî, ¹⁴hingê dilê teyê babax be tê Xudan Xwedêyê xwe ku tu ji welatê Misirê, ji mala xulamtîyê derxistî bîr bikî. ¹⁵Xudan tu ber'îya mezin û xofr'a derbaz kirî, k'îderê me'rê je'rdadayî û dûpişk in. Ji e'rdê h'işkî bê av, ji qeyayê qewîn ter'a av derxist. ¹⁶Ber'îyêda bi manayê tu t'êr kirî, k'îjan ku kal-bavêd te nizanibûn ew çîye. Ku te ta ke û bicêr'ibîne wekî xilazîyê ter'a qencîyê bike. ¹⁷Dilê xweda nebêjî: «Qewata min û zorayîya destêd min eva hebûka minr'a qazinc kirine». ¹⁸Lê Xudan Xwedêyê xwe bîr bîne, çimkî ew qewatê dide te ku hebûkê qazinc kî, wekî peymanaxweye ku wî kal-bavêd ter'a sond xwar biqedîne, mîna r'oja îroyîn. ¹⁹Heger tu Xudan Xwedêyê xwe bîr bikî û pey xwedêyêd başqe her'î, wanr'a qulix kî û ber wan ta bî, ez îro e'lamî we dikim ku e'se wê qir'a we bê. ²⁰Çawa ew miletêd ku Xudan ber we qir' dike usa jî hûnê bêne qir'kirinê, wekî gur'a Xudan Xwedêyê xwe nekin.

Xudanê alîyê Îsraêl bike

9 Bibihê Îsraêl! Îro tu Êrdunêr'a derbaz dibî ku her'î û miletêd te mestir, te qewattir, bajarêd mezine h'eta e'zmên sûrkirî war bî. ²Miletê mezin û bilind, zar'êd enaqîyaf, te ew nas dikirin û bona wan te bihîstibû, ku tê gotin: «Kê wê ber zar'êd Enaqîya teyax ke?» ³Lê tu îro bizanibe ku Xudan Xwedêyê te çawa agirê p'er'itandinê pêşîya teva diçe. Ewê wan unda ke, li ber te ta ke, tê berî wan dî û zûtirekî wan qir' kî, çawa ku Xudan gotibû te. ⁴Gava ku Xudan Xwedêyê te wan dîrî te xe, dilê xweda nebêjî: «Bona r'astîya min

Xudan ez anîme vî welatî lê war bim». Lê bona neheqîya van mileta Xudan berî wan dide. ⁵Ne bona heqîya te, ne jî r'astîya dilê te tu diçî welatê wan war bî. Lê Xudan Xwedêyê te bona neheqîya van mileta berî wan dide ji ber te û bona sozê xwe ku kal-bavêd te: Birahîm, Îshaq û Aqûbr'a sond xwaribû, bîne sêrî. ⁶Bizanibe! Xudan Xwedêyê te ne bona r'astîya te vî welatê qenc dide te ku lê war bî, çimkî tu miletekî serh'işk î.

Zar'êd Îsraêl golika zêr'în r'odikin

⁷Bike bîra xwe û bîr neke ku te ber'îyêda çiqasî hêrsa Xudan Xwedêyê xwe r'akirîye. Ji wê r'oja ku tu ji welatê Misirê derk'etî h'eta hatina weye li vî cîyî hûn miqabilî Xudan bûn. ⁸Ber ç'îyayê H'orêbê* we Xudan hêrs xist. Hêrsa Xudan li we r'abû usa ku wî xwest we qir' ke. ⁹Ez hilk'işîyame serê ç'îyê, wekî selêd kevirî, selêd peymanî Xudan t'evî we girêda hildim. Hingê ez li serê ç'îyê çil r'oî û çil şevî bê nan û bê av mam. ¹⁰Xudan ew her du selêd kevirîye ku bi t'ilîya Xwedê hatibûne nivîsarê dane min. H'emû xeberêd ku Xudan li serê ç'îyê ji nava êgirda r'oja civatê gotibû we, li ser wan bûn. ¹¹Bi vî awayî xilazîya van çil r'oj û çil şevî Xudan ew her du selêd kevirîye peymanê dane min. ¹²Hingê Xudan gote min: «R'abe zû ji vir peya be, çimkî cime'ta te, k'îjan ku te ji Misirê derxist, ji r'ê şih'itî. Ew zû ji wê r'îya ku min li wan e'mir kir xalifîn, wana xwer'a p'ût r'okir». ¹³Hingê Xudan min'r'a xeber da û got: «Min dît eva mileta, va ye ew miletekî serh'işk e. ¹⁴Bihêle ezê qir'a wan bînim, navê wan bin p'er'ê e'zmênda r'esît kim. Lê ji te miletekî wan qewattir û mestir pêşda bînim».

¹⁵Hingê agir ç'îyê k'etibû, ez vege'r'îyam her du selêd peymanêye kevirî destêd minda ji ç'îyê hatime xarê. ¹⁶Min

* 9:8 H'orêb navekî dinêyî Sînayê ye.

dît va ye we ber Xudan Xwedêyê xwe gunê kirîye, xwer'a p'ûtekî golikê r'okirîye. Hûn zû ji wê r'îya ku Xudan li we e'mir kir xalifîn. ¹⁷Min jî her du sel hildan, bi her du destêd xwe ew avîtin û li ber ç'e'vêd we hûrdexweşî kirin.

Mûsa bona zar'êd Îsraêl dua dike

¹⁸Min dîsa mîna berê xwe avîte li ber Xudan, çil r'oj û çil şevî, min ne nan xwar ne jî av vexwar, bona h'emû gunêd we, bi k'îjana we xirabî li ber Xudan kir, hêrsa wî r'akir. ¹⁹Ez ji hêrs û xezeba Xudan tirsîyam, çimkî hêrsa wî li ser we r'abû û wî xwest we qir' ke. Lê vê carê jî Xudan dengê min bihîst. ²⁰Û Xudan li ser Harûn gelekî hêrs k'et, xwest k'oka wî bîne, lê min hingê bona Harûn jî dua kir. ²¹Min gunê we, ew golika we çêkirî hilda û agirda h'eland. Peyr'a min ew şkênand û hûr-hûrî kir kire t'oz. Min ew t'oz r'eşande sêlafa ku ji ç'îyê dik'îşîya.

²²Li T'ave'rayê, Massahê û li Qîbrot-Hat'awayê jî we hêrsa Xudan r'akir*.

²³Hingê Xudan hûn ji Qadêş-Barnêayê* şandin û got: «Hevraz her'in û e'rdê ku ez didime we lê war bin». Lê hûn miqabilî gotina Xudan Xwedêyê xwe çûn û we bawerîya xwe wî ne anî û gur'a wî nekir. ²⁴Ji wê r'ojêda ku min hûn nas kirine, hûn miqabilî Xudan in.

²⁵Ez nava wî çil r'oj û çil şevîda dever'ûya k'etibûme li ber Xudan. Dever'ûya li ber Xudan k'etibûm çimkî Xudan dixwest qir'a we banîya. ²⁶Min r'eca ji Xudan dikir û digot: «Xudan Xweyê min! Miletê xwe, awa gotî warê xwe qir' neke, k'îjan te bi mezinayîya xwe xilaz kir û ji Misirê bi destê zor derxist. ²⁷Bîr bîne xulamêd xwe Birahîm, Îshaq û Aqûb, dîna

* 9:22 Bona T'ave'rayê binihêr'e Jimar 11:1-3. Bona Massahê binihêr'e Derk'etin 17:1-7. Bona Qîbrot-Hat'awayê binihêr'e Jimar 11:31-34.

* 9:23 Binihêr'e Qanûna Ducarí 1:19-28.

xwe nede serh'işkî, neheqî û gunê vî miletî, ²⁸wekî nebe ew welatê ku te em ji nava wî derxistin, bêje: «Xudan nikaribû ew bibirana wî e'rdê ku wî soz dabû wan, lê ew ber ç'e'vê wî r'eş bûn, lema ew derxistin ku ber'îyêda bikuje». ²⁹Lê ew miletê te ye, warê te, k'îjan ku te bi qewata xweye mezin û bi zenda xweye dirêjkirî derxist».

Mûsa du selêd kevirîye nû distîne

10 Wê hingê Xudan gote min: «Xwer'a du selêd kevirî mîna yê berê bit'er'işîne û hilk'işe serê ç'îyê cem min, usa jî sindoqeke darîn çêke. ²Û ezê li ser sela, wan xeberêd ku li ser selêd pêşîyêye ku te şkenandin binivîsim û wan bike hindur'ê sindoqê». ³Hingê min sindoq ji dara darcêwîyêf çêkir, du selêd kevirî mîna yê berê t'er'işandin û ew her du sel destêd minda hilk'işîyame serê ç'îyê. ⁴Ew dehe t'emîyêd ku Xudan li serê ç'îyê ji nava êgirda r'oja civatê gote we, ewî ew li ser sela nivîsîn, çawa ku berê nivîsîbû. Xudan ew dane min ⁵û ez vege'îyam ji ç'îyê hatime xarê. Sel kirine hindur'ê sindoqa mine çêkirî, ew li wir man çawa ku Xudan li min e'mir kir.

Mirina Harûn û borcê lêwîya

⁶(Hingê zar'êd Îsraêl ji Bêrot'-Binê-Yahakanê çûne Mosêrayê. Li wir Harûn mir û wir hate definkirinê, dewsa wî Êlazarê kur'ê wî bû k'ahîn. ⁷Ji vir çûne Gûdgodahê, ji Gûdgodahê çûne Yotbat'ayê e'rdê nixalêd ava.

⁸Wî çaxî Xudan qebîla Lêwî başqe kir ku Sindoqaf Peymana Xudan bibin, li ber Xudan bisekinin, wî'a qulix kin û bi navê wî bimbarek kin, h'eta r'oja îroîn. ⁹Lema p'ar û milk'ê Lêwî t'evî birayêd wî t'une. Xudan xwexa ye milk'ê wî, çawa ku Xudan Xwedêyê te gotibû wî*.)

* 10:9 Binihêr'e Jimar 18:20-24.

Xudan caba dua Mûsa dide

¹⁰Ez jî mîna berê çil r'oj û çil şevî li serê ç'îyê bûm. Vê carê jî Xudan dengê min bihîst û Xudan nexwest qir'a te bîne. ¹¹Û Xudan gote min: «R'abe r'êk'eve pêşîya miletva her'e, bira ew her'in e'rdê ku min kal-bavêd wan'r'a sond xwar bidime wan, xwer'a bikine milk'».

Pesin û qedir bidine Xudan

¹²Xudan Xwedêyê te niha çi ji te dixwaze Îsraêl? Ew t'enê dixwaze ku tu ji Xudan Xwedêyê xwe bitirsî, h'emû r'îyêd wîda her'î, wî h'iz bikî û wîr'a qulix kî, bi t'emamîya dilê xwe û bi t'emamîya nefsa xwe, ¹³e'mir û qeyde-qanûnêd Xudan xweyî kî, k'îjan ku ez niha bona qencîya te li te e'mir dikim. ¹⁴E'zman û e'zmanê e'zmana, e'rd û h'emû çi li ser e yê Xudan Xwedêyê te ye, ¹⁵lê Xudan t'enê kal-bavêd te begem kirin, ew h'iz kirin, pey wan'r'a jî zur'etêd wan bi-jartin awa gotî hûn, ji nava h'emû mileta, mîna r'oja îroyîn. ¹⁶Niha gur'a Xudan bikin* û vir şûnda ser h'işk nîbin. ¹⁷Çimkî Xudan Xwedêyê we, ew Xwedêyê xwedêya ye, Xweyê xweya ye, Xwedêyê mezin, qewat û saw e. Firqîyê nake û r'uşetê jî hilmade. ¹⁸Ew heqîyê li sêwî û jinebîya dike, yê xerîb h'iz dike û wan nan û k'inc dike. ¹⁹Usa jî hûn xerîba h'iz bikin, çimkî hûn xwexa jî xerîb bûn welatê Misirêda. ²⁰Ji Xudan Xwedêyê xwe bitirse, xulamtîyê wîr'a bike, xwe wî bigire û bi navê wî sond bixwe. ²¹Pesina bide wî, ew e Xwedêyê te, k'îjanî bona te ew kirêd mezin û h'eyre-h'ujmek'ar kirin, k'îjan ku te bi ç'e'vêd xwe dîtin. ²²Bi h'eftê nefsî kal-bavêd te berjêrî Misirê bûn, lê niha Xudan Xwedêyê te, tu mîna steyrkêd e'zmên bê h'esab kirî.

* 10:16 Îbranîf xeber bi xeber «Dilê xwe sinet kin». Sinetkirin nîşana sondê nava Xwedê û Îsraêl e. Fikira vê r'êzê ew e ku cime't gere ji wan r'îyêd xweye xirab vege're.

Kirinêd Xudane zor

11 Xudan Xwedêyê xwe h'iz bike, fermanêd wî, qeyde-qanûnêd wî, qîrarêd wî û e'mirêd wî her r'oj biqedîne. ²Hûn îro şîretêd Xudan Xwedêyê xwe zanin, lê ne zar'êd we. Çimkî ew nezanin û ne jî dîtine mezinayîya wî, destê wîyî qewat û zenda dirêjkirî, ³nîşanêd wî, kirêd wî, k'îjan ku wî nava misirîyada anî li serê Firewin p'adşê Misirê û li serê t'emamîya welatê wî. ⁴Usa jî çî ku Xudan anî li serê eskerêd Misirê, hesp û e'rebêd wan, gava wana dabûne pey we, çawa Xudan ava Be'ra Sor ser wanda vege'and û ew qir' kirin h'eta-h'etayê. ⁵Ewî ber'îyêda çî kir bona we, h'eta hatina weye vî cîyî. ⁶Çî anî serê Dat'an û Abîram, kur'êd Elyabê kur'ê R'ûbên, çawa e'rdê devê xwe vekir ew neferava, çadirava û h'emû heyîna wanva, ji nava Îsraêl h'ûfî xwe kir*. ⁷Lê belê ç'e'vêd we h'emû kirinêd zore ku Xudan kirin dîtin.

Xudanê dua e'rdê sozdayî bike

⁸H'emû e'mirêd ku ez îro li we e'mir dikim xweyî kin, wekî hûn qewat bin derbaz bin û her'in wî e'rdî xwer'a bikine milk'. ⁹Wekî e'mirê we dirêj be li ser wî e'rdî, bona k'îjanî Xudan kal-bavêd wer'a sond xwar ku bide wan û zur'eta wan, e'rdê ku şîr û hingiv jê dik'işe. ¹⁰Çimkî e'rdê ku tu diçî xwer'a bikî milk', ew ne mîna welatê Misirê ye, ji k'îjanî tu derk'etî, k'îderê ku te t'oxim dir'eşand û bi cefa* av dida, mîna baxçe. ¹¹Lê e'rdê ku hûn derbaz dibinê xwer'a biki-ne milk', ew e'rdê ç'îya û newala ye ku ji barana e'zmên tê avdanê. ¹²E'rdê ku Xudan Xwedêyê te bona wê xem dike,

* 11:6 Binihêr'e Jimar 16.

* 11:10 Îbranî xeber bi xeber «Bi nigê xwe». Me'na van xebera t'am ne e'yan e, belkî meriva nigê xwe li ser xwelîyêva dik'işandin û ew dibû mîna cawê ku av wêr'a bik'işîya, yan bi nigê xwe r'îya avê ku li nava wê cewêda dik'işîya diguhastin.

ç'e'vêd Xudan Xwedêyê te her gav li ser e, ji destpêbûna salê h'eta k'utabûna salê.

¹³Heger hûn r'ind guh bidine e'mirêd min, k'îjan ku ez îro li we e'mir dikim, usa jî Xudan Xwedêyê xwe h'iz bikin û bi t'emamîya dilê xwe, bi t'emamîya nefsa xwe wîr'a qulix kin, ¹⁴hingê ezê barana payîzê û baharê wextda bidime e'rdê we ku tu genimê xwe, meya xwe û bizirê xwe hildî. ¹⁵Ezê li çol-bestêd te, bona h'eywanêd te gîhê şîm kim. Xwarina te jî wê t'ijî be, tê bixwî û t'êr bî. ¹⁶Haş ji xwe hebin, wekî dilê we neyê xapandinê û hûn neşih'itin, ber xwedêyê başqe ta nebin wanr'a qulix nekin, ¹⁷ku hêrsa Xudan li we r'anebe, ew e'zmên dade, baran t'unebe û e'rd berê xwe nede, hingê hûnê zûtirekê unda bin li ser vî e'rdê qenc ku Xudan dide we.

¹⁸Lê van xeberêd min nava xwe û dilê xweda xweyî kin, wan çawa nîşan li ser destê xwe girêdin û usa jî bira ew li ser e'nîya we li navbera ç'e'vêd weda bin. ¹⁹Zar'êd xwe hînî wan kin. Van xebera wanr'a gilî kî gava mala xweda r'ûniştî yî yan r'êda yî, gava p'aldidî û gava r'adibî, ²⁰wan li ser rexderîyêd mala xwe û dergehêd bajarê xwe binivîse, ²¹wekî li ser wî e'rdî k'îjan ku Xudan kal-bavêd wer'a sond xwar ku bide wan, r'ojêd e'mirê we û r'ojêd e'mirê zar'êd we usa dirêj bin çawa r'ojêd e'zmên li ser dinê.

²²Heger hûn van h'emû e'mira qenc xweyî kin, k'îjan ku ez li we e'mir dikim ku biqedînin, Xudan Xwedêyê xwe h'iz bikin, h'emû r'îyêd wîda her'in û xwe li wî bigirin, ²³hingê Xudanê ji ber we berî li van h'emû mileta de û hûnê milletêd ji xwe mestir û qewattir bikin bindest. ²⁴Her cîyê ku pe'nîya nigê we lêk'eve, wê bibe ya we. Ji ber'îyê h'eta Lubnanê, ji ç'emê Firatê h'eta Be'ra Navberê* wê bibe sînôrê we. ²⁵T'u kesê li ber we teyax neke, Xudan Xwedêyê we wê tirs û xofa

* 11:24 Têk'sta îbranîda nivîsar e «Be'ra K'utasîyê», ew be'sa Be'ra Navberê dike awa gotî Be'ra Sipî.

we bike li ser h'emû welatê ku hûnê nigêd xwe bavêjinê, çawa ku wî gotibû we.

²⁶Ez îro dua û nifir'ê datîname li ber we, bibijêrin: ²⁷Dua ev e, heger hûn guh bidine e'mirêd Xudan Xwedêyê xwe, k'îjan ku ez îro li we e'mir dikim, ²⁸lê nifir' ev e, heger hûn guh nedine e'mirêd Xudan Xwedêyê xwe, ji vê r'îyê bişih'itin, k'îjan ku ez îro li we e'mir dikim û li pey xwedêyêd başqe ku hûn nas nakin her'in.

²⁹Û gava Xudan Xwedêyê te, te bibe wî e'rdî, k'îjanî ku tu diçî xwer'a bikî milk', li ser ç'îyayê Girîzîmê tê dua e'lam kî û li ser ç'îyayê Eybal tê nifir' e'lam kî. ³⁰Ev ç'îya alîyê r'oavaya Êrdunê, pey r'îya r'oavayê, li e'rdê kenanîyada^f ne yêd ku E'rabada pêşberî Gîlgalê nêzîkî me'za* Moreh dimînin. ³¹Hûn Êrdunêr'a derbaz dibin, wekî her'in û wî e'rdî xwer'a bikine milk', k'îjan ku Xudan Xwedêyê we dide we. Hingê hûnê xwer'a bikine milk', li wir bijîn, ³²bikin ku wan h'emû qeyde-qanûn û qirarêd ku ez îro datîname li ber we biqedînin.

Cîyê qulix kirinê

12 Ev in qeyde-qanûn û qirarêd ku hûn gerekê bikin ku biqedînin, li ser wî e'rdî k'îjan ku Xudan Xwedêyê kal-bavêd te wê çawa milk' bide te, h'emû r'ojêd ku hûn li ser dinê bijîn. ²Ew h'emû cîyêd wan mileta ku hûn diçinê xwer'a bikine milk', k'îderê ew xwedêyêd xwer'a qulix di-kin: Ser ç'îya-banîya, ser gira û bin her dareke bi ç'iqil û belgada six t'emamî wêran kin. ³Gorîgehêd wan wêran kin, h'eykelêd wan hûrdexweşî kin, Aşêrahêd* wan bişewitînin, p'ûtêd wan bibir'in û navêd wan li wî cîyî r'esît kin. ⁴Hûn mîna wan Xudan Xwedêyê xwer'a qulix nekin. ⁵Lê wî cîyî ku Xudan Xwedêyê we wê bibijêre, ji nava h'emû qebîlêd

* 11:30 Dara xirnûfê.

* 12:3 Binihêr'e şirovekirina Qanûna Ducarî 7:5.

weda ku li wir navê xwe lê dayne, xwe li wî cîyî bigirin û her'ine wir, ⁶dîyarîyêd^f xweye t'evayîşewatê, qurbanêd xwe, dehekêd^f xwe, dîyarîyêd destê xwe, sozêd xwe, dîyarîyêd xweye r'ezedilîyê, nixurîyêd pez û dewarêd xwe bibine li wir. ⁷Li wir ber Xudan Xwedêyê xwe hûn neferêd xweva bixwin û şa bin, bona her kirina destêd xwe ku Xudan Xwedêyêd te tu bimbarek kirî.

⁸Hûn gere van tiştî nekin, çawa ku dilê we dixwaze, çi ku ji me her kes îro li vir dike, ⁹çimkî hûn hê nek'etine cîyê r'ih'etîyê û warê ku Xudan Xwedêyê te dide te. ¹⁰Gava hûn Ûrdunêr'a derbaz bine wî e'rdê ku Xudan Xwedêyê we di-de we, xwer'a bikine milk', ewê r'ih'etîyê bide we ji h'emû dijminêd dora we, hingê hûnê bê qezî bijîn. ¹¹Wî cîyê ku Xudan Xwedêyê we wê bibijêre ku navê xwe lê dayne, her tiştî bibine wir, çawa ku ez t'emî li we dikim, awa gotî: Dîyarîyêd xweye t'evayîşewatê, qurbanêd xwe, dehekêd xwe, dîyarîyêd destê xwe û h'emû h'edîyêd xweye sozdayîye jibare, k'îjana ku hûnê Xudanr'a soz bidin. ¹²Û li ber Xudan Xwedêyê xwe şa bin, hûn û kur'êd we, qîzêd we, xulamêd we, carîyêd we, usa jî lêwîyê bajarêd weda, çimkî p'ar û warê wî t'evî we t'une.

¹³Haş ji xwe hebe dîyarîyêd xweye t'evayîşewatê her cîyê ku te xweş tê nekî, ¹⁴lê t'enê wî cîyî ku Xudanê ji nava qebîleke te bibijêre, li wir dîyarîyêd xweye t'evayîşewatê û her tiştî çi ku ez li te e'mir dikim bike.

¹⁵Lê tu dikarî li her bajarê xweda, weke wê bimbarekîya Xudan Xwedêyê xwe h'eywên serjêkî û goşt bixwî, çawa ku dilê te xweş tê. Paqij û ne paqij dikarin ji wî bixwin, mîna kara xezalê û bizina k'ûvî. ¹⁶T'enê xûnê nexwin, wê mîna avê bir'êjine li ser e'rdê. ¹⁷Îzina te t'une ku tu bajarêd xweda deheka genimê xwe, meya xwe, bizirê xwe, ne jî nixurîyêd pez-dewarêd xwe, h'emû dîyarîyêd xweye sozdayî, dîyarîyêd xweye r'ezedilîyê û dîyarîyêd destêd xwe bixwî. ¹⁸Lê tu gere van li ber Xudan Xwedêyê xwe li wî cîyî ku Xudan Xwedêyê

te wê bibijêre bixwî. Bi vî awayî, bona her kirina destêd te, tu t'evî kur'ê xwe, qîza xwe, xulamê xwe, carîya xwe û lêwîyê bajarêd xweda li ber Xudan Xwedêyê xwe şa bin. ¹⁹Haş ji xwe hebe wekî t'emamîya r'ojêd xweda li ser e'rdê xwe bona lêwî tu xem bikî.

²⁰Gava Xudan Xwedêyê te sînore te berfire ke, çawa ku wî gote te û dilê te goşt bixwaze û bêjî: «Ezê goşt bixwim» hingê çiqasî dixwazî goşt bixwe. ²¹Lê heger ew cîyê ku Xudan Xwedêyê te bibijêre bona ku navê xwe lê dayne, gelek dûrî te be, hingê ji pez û dewarêd xwe, k'îjan ku Xudan dane te, çawa ku min li te e'mir kir serjêke û bajarêd xweda çiqas ku dilê te dixwaze bixwe. ²²T'enê wê çawa kara xezalê û bizina k'ûvî dixwin usa bixwe, paqij û ne paqij dikarin wê bixwin. ²³Lê nebî-nebî ku tu xûnê bixwî, çimkî xûn e'mir e, e'mir t'evî goşt nexwî. ²⁴Wê nexwe, mîna avê bir'êje li ser e'rdê. ²⁵Wê nexwe wekî ter'a û pey ter'a jî zar'êd ter'a qenc be, heger tu heqîyê li ber ç'e'vê Xudan bikî. ²⁶T'enê dayînêd xweye pîroz yan sozdayî hilde were li wî cîyî ku Xudanê bibijêre. ²⁷Dîyarîyêd xweye t'evayîşewatê, awa gotî goşt û xûnê, li ser gorîgeha Xudan Xwedêyê xwe bide. Xûna qurbanêd xweye din gere bir'êjî li ser gorîgeha Xudan Xwedêyê xwe û goşt bixwî. ²⁸R'ind guh bide h'emû van xeberêd ku ez li te e'mir dikim, wekî ter'a, pey ter'a jî zar'êd ter'a qenc be h'eta-h'etayê, heger heqîyê û r'astîyê li ber ç'e'vê Xudan Xwedêyê xwe bikî.

P'ûtar'a qulix neke

²⁹Xudan Xwedêyê te wan miletêd pêşîya te ku tu diçî berî wan dî wê qir' ke. Gava te berî wan da û e'rdê wan xwer'a kire milk', ³⁰haş ji xwe hebe ku tu p'êgeha wanda nek'evî t'elê, gava ew li ber te bêne qir'kirinê, xwedêyêd wan neger'î, bêjî: «Ev miletana çawa xwedêyêd xwer'a qulix dikin? Ezê jî usa bikim». ³¹Tu Xudan Xwedêyê xwer'a usa neke. Çimkî wana xwedêyêd xwer'a h'emû cûr'e k'irêtî

dikirin yêd ku li ber Xudan r'eş in. Ew h'eta kur' û qîzêd xwe jî li ser agir xwedêyêd xwer'a dişewitînin. ³²H'emû çî ku ez li we e'mir dikim bikin ku biqedînin. Ne li serda zêde kin ne jî kê m kin.

Gur'a k'îjan p'êxemberîf bikin

13 Heger ji nava teda p'êxember, yan yê xewna şirovedike derê û nîşan, yan k'eremetekê e'şeret ke ²û ew nîşan yan k'eremeta ku wî gotibû te bê sêrî, lê ew bêje: «Em li pey xwedêyêd başqe ku tu nas nakî her'in û em wanr'a qulix kin», ³tu gur'a wî p'êxemberî yan yê xewna şirovedike neke. Çimkî Xudan Xwedêyê we, we dicêr'ibîne, wekî bizanibe hûn Xudan Xwedêyê xwe h'iz dikin bi t'emamîya dilê xwe û bi t'emamîya canîya xwe, yan na. ⁴Pey Xudan Xwedêyê xwe her'in, ji wî bitirsîn, e'mirêd wî xweyî kin, guh bidine wî, wîr'a qulix kin û xwe li wî bigirin. ⁵Lê ew p'êxember yan yê xewna şirovedike gere bê kuştinê. Çimkî ew we miqabilî wî Xudan Xwedêyê we r'adike, k'îjanî ku hûn ji welatê Misirê derxistin û ji wê mala xulamtîyê xilaz kirin, ew dike ku we ji wê r'êyê bixalifîne, k'îjan ku Xudan Xwedêyê we li we e'mir kiribû têda her'in. Bi vî awayî xirabîyê ji nava xweda r'awva derxe.

⁶Heger birê te, kur'ê dîya te, kur'ê te, qîza te, k'ulfeta p'aşîla teda, yan destebirakê te, te r'azî ke dizîva bêje: «Werin em her'in xwedêyêd başqer'a qulix kin», ku ne te nas kirine ne jî kal-bavêd te, ⁷xwedêyêd miletêd dora xwer'a, heger nêzîkî te bin, yan dûrî te, ji serîkî e'rdê h'eta serê din, ⁸wîr'a qayl nebî û gur'a wî nekî. Bira h'eyfa te li wî neyê û dilê te lê neşewite, ne jî wî veşêrî. ⁹Lê e'se wî bikujî, pêşîyê bira destê te li ser wî kuştinêr'a bilind be, paşê destê t'emamîya cime'tê. ¹⁰Bide ber kevira bikuje, çimkî ewî kirîye ku te ji Xudan Xwedêyê te, k'îjanî tu ji Misirê ji mala xulamtîyê derxistî, bixalifîne. ¹¹Hingê t'emamîya Îsraêlê bona wê yekê wê bibihê û bitirse, îdî xirabîya usa nav teda nakin.

¹²Heger tu bibihêyî wekî li nava bajarêd te yekîda ku Xudan Xwedêyê te dide te tu têda bijîyî, ¹³merivêd bêt'ewşe ji nava teda derk'etine û binelîyêd bajarê xwe xalifandine, gotine: «Werin em her'in xwedêyêd başqer'a qulix kin» (ku we ew nas nekirine), ¹⁴tu biger'e, e'nene ke û r'ind pê bi-h'ese. Heger ew usa ne, r'ast e ew k'irêtî li nava teda bûye, ¹⁵hingê binelîyêd wî bajarî e'se bide ber devê şûr bikuje, bajar û h'emû çi ku wîda ye, usa jî h'eywanêd wî, bide ber devê şûr qir' ke, ku nifir'ê Xudan bê sêrî. ¹⁶T'emamîya t'alên t'op ke nava meydanê. Bajar t'alênva Xudan Xwedêyê xwer'a agirşewat ke. Bira ew h'eta-h'etayê wêran bimîne û t'u car neyê avakirinê. ¹⁷Bira destê te t'u tiştê nifir'lêbûyî nek'eve, çi ku gere bê undakirinê, wekî alava hêrsa Xudan dayne û r'e'mê li te bike. K'eremê li te bike, te li hev zêde ke, çawa ku wî kal-bavêd ter'a sond xwar, ¹⁸heger tu gur'a Xudan Xwedêyê xwe bikî, h'emû e'mirêd wî ku ez îro li te e'mir dikim xwey kî û heqîyê li ber ç'e'vê Xudan Xwedêyê xwe bikî.

H'eywanê h'elal û ne h'elal

14 Hûn zar'êd Xudan Xwedêyê xwe ne, bona mirîya xwe neh'er'işînin û p'or'ê nav ç'e'vêd xwe kur' nekin. ²Çimkî tu Xudan Xwedêyê xwer'a miletekî buhurtî-jibare yî. Xudan tu ji h'emû milletêd li ser t'opa dinê bijartî wekî tu bibî milletê wîyî milk'ê wî.

³T'u tiştê h'eram nexwe. ⁴Awa h'eywanêd ku hûn dikarin bixwin: Ga, pez, bizin, ⁵gak'ûvî, xezal, karxezal, bizina k'ûvî, bizinê qeya, qant'ebizin, peza k'ûvî. ⁶Her h'eywanê ku dik'ayê, dusimî û simvekirî ye, dikarin bixwin. ⁷Lê t'enê nava evêd ku dik'ayên yan dusimî û simvekirî ne, van nexwin: Deve, k'êvrûşk, qotik, çimkî r'aste ew dik'ayên lê simvekirî nînin, ew bona we ne h'elal in. ⁸Beraz jî, r'aste dusimî ye lê nak'ayê, ew ne h'elal e bona we, goştê wan nexwin ne jî cendekê wan k'evin.

⁹Ji h'emû h'eywanêd avêda, yêd ku milêd wan û paç'êd wan hene dikarin bixwin. ¹⁰Lê h'emûyêd ku milêd wan û paç'êd wan t'unene nexwin, ew bona we ne h'elal in.

¹¹Her teyreda h'elal dikarin bixwin. ¹²Lê van hûn gere nexwin: Teyr, teyrê bazî û teyrê be'rê, ¹³qûş, qereqûş û bawîk cûr'êd wanva, ¹⁴her qar'qar'î cûr'êd wanva, ¹⁵deveqûş, bûmê şevê, me'sîgir û qerqe cûr'êd wanva, ¹⁶kundê korî biç'ûk, kundê korî mezin û kundê korî sipî, ¹⁷pêlîkan, qirqê Misirê, qazê me'sîya, ¹⁸legleg, quling cûr'êd wanva, pûpû, baç'ermok. ¹⁹Her mêş-morêd xweyîp'er' ne h'elal in bona we, ew bira neyêne xwarinê. ²⁰Her teyreda h'elal dikarin bixwin.

²¹T'u h'eywana h'işkûyî nexwin. Wê dikarî bidî xerîbê bajarêd xweda, bira ew bixwe, yan jî bifiroşe r'êwîya, çimkî tu miletekî buhurtî-jibare yî Xudan Xwedêyê xwer'a.

Karê li nav şîrê makêda nek'elînî.

Qanûna dehekê

²²Haş ji xwe hebe çî ku tu bi h'emû t'oximê xwe her sal ji e'rdê distînî, dehekê başqe kî. ²³Û ber Xudan Xwedêyê xwe, li wî cîyî ku ewê bibijêre wekî li wir navê xwe lê dayne, deheka genimê xwe, meya û bizirê xwe, nixurîyê pez û dewarê xwe bixwe. Bi vî awayî her r'oj tê hîn bî ji Xudan Xwedêyê xwe bitirsî. ²⁴Heger r'îya wî cîyî gelekî dûr be û Xudan Xwedêyê te jî tu bimbarek kirî û tu nikaribî vê dehekê bibî li wî cîyî ku Xudan Xwedêyê te wê bibijêre wekî navê xwe lê dayne, ²⁵hingê tu dikarî wê p'erar'a biguhêr'î. P'era bigire destê xwe û her'e cîyê ku Xudan Xwedêyê te wê bibijêre. ²⁶Bi van p'era tu dikarî her tiştê dilê te bixwaze bik'ir'î: pez, dewar, şerav, ava ceh û her tiştî çî ku tu bixwazî. Li wir ber Xudan Xwedêyê xwe tu neferêd xweva bixwe û şa be. ²⁷lêwîyê bajarêd xweda bîr neke, çimkî p'ar û warê wî t'evî te t'une.

²⁸K'utasîya sala sisîya deheka her tiştêd wê salê bîne û dayne li nava bajarêd xwe. ²⁹Hingê lêwî ku p'ar û warê wî

t'evî te t'une, usa jî xerîb, sêwî, jinebî ku li nava bajarêd teda ne, wê bên, bixwin û t'êr bin, wekî Xudan Xwedêyê te dua li te bike, nava her şixulêd destêd teda ye ku tê bikî.

Baxşandina deyn li her h'eft salîyê

15 K'utasîya her h'eft sala deyndarêd xwe bibaxşîne. ²Baxşandin ev e: Ku kesekî xweyê deyn ku deyn dide hevalekî, gerekê bibaxşîne wî û ji hevalê xwe, ji birê xwe paşda nexwaze, çimkî baxşandin bona xatirê Xudan e. ³Ji xerîba dikarî bixwazî, lê çî ku ser birê te ye, destê xwe jê bik'işîne, ⁴li nava teda k'esîb gere t'unebe, çimkî Xudan wê e'se dua li te bike li ser wî e'rdî, ku Xudan Xwedêyê te çawa milk' dide te ku qazinc kî. ⁵T'enê tu r'ind guhdarîya dengê Xudan Xwedêyê xwe bike û t'am vî e'mirê ku ez îro li te e'mir dikim, bike ku biqedînî. ⁶Çimkî Xudan Xwedêyê te wê dua li te bike, çawa ku wî gote te. Tê deyn bidî gelek mileta lê tê xwexa deyndar nîbî. Tê serwêrtîyê li gelek mileta bikî, lê ewê serwêrtîyê li te nekin.

⁷Lê heger li nava teda, li nava bajarêd welatê teda ku Xudan Xwedêyê te dide te, yek ji Îsraêl^f destteng be, dilê xwe neke kevir û hindava birayê xweyî desttengda destgirtî nîbe. ⁸Hindava wîda destvekirî be, ew h'ewcê çî be weke h'ewcedarîya wî bi mer'danî deyn bide wî. ⁹Haş ji xwe hebe, ku dilê ter'a fikireke xirab derbaz nebe û bêjî: «Sala h'eftaye baxşandinê nêzîk e» û ç'e'vê xirab li birê xweyî destteng binihêr'î û deyn nedî wî. Ewê hindava teda hewara xwe Xudan bîne û tê gunek'ar derêyî. ¹⁰Tu bi mer'danî bide wî, pey dayîner'a jî bira li te çetin neyê. Çimkî bona wê yekê Xudan Xwedêyê te wê her şixulîda, tu dest bidî çî wê dua li te bike. ¹¹Çimkî desttengê welatê teda kê m nîbin, lema ez li te e'mir dikim û dibêjim: «Tu e'rdê xweda hindava birê xweyî k'esîb û desttengda destvekirî be».

¹²Heger birê te yan xûşka teye îbranî ter'a bê firotanê çawa xulam, bira ew şeş sala ter'a xulamtîyê bike, lê sala h'efta

wî aza ber'de. ¹³Gava tu wî aza ber'dî, destvala ber'nedî. ¹⁴Bi mer'danî ji pezêd xwe, ji bêdera xwe û ji h'ewzê xweyî şeravê bide wî. Çawa ku Xudan Xwedêyê te tu bimbarek kirî usa bide wî. ¹⁵Û bîr bîne wekî tu jî xulam bûyî welatê Misirêda, lê Xudan Xwedêyê te tu azakirî, lema ez îro vî e'mirî didime te. ¹⁶Lê heger xulamê te bêje te: «Ez ji cem te naçim», çimkî ew te û mala te h'iz dike, wî xweş tê li cem te bimîne. ¹⁷Hingê wî bispêre dêrî û bi dirêşê guhê wî qul ke, hingê ewê bibe xulamê teyî h'eta-h'etayê. Bi vî cûr'eyî jî t'evî carîya xwe bike.

¹⁸Bira ter'a k'eder neyê wekî tu wî aza ber'didî, çimkî ewî şeş sala ter'a xulamtî kirîye, heger dewsa wî p'ale bûya teyê dubare xerc kira. Xudan Xwedêyê te wê te li nava h'emû tiştîda çi ku tu bikî bimbarek ke.

Qanûna bona nixurîyêd pêz-dêwêr

¹⁹H'emû nixurîyê nêrîn ji pez û dewarê xwe Xudan Xwedêyê xwer'a nedirf ke. Bi gayê xweyî nixurî nexebite û nixurîyê pezê xwe nebir'e. ²⁰Li ber Xudan Xwedêyê xwe li wî cîyê ku Xudan wê bibijêre, her sal tu û neferêd xweva wan li wir bixwin. ²¹Lê heger ew bi qusûr e, seqet e yan kor e, yan bi qusûreke giran e, wê Xudan Xwedêyê xwer'a neke qurban. ²²Bajarêd xweda dikarî wê bixwî. Paqij û ne paqij dikarin wê bixin, mîna kara xezalê û bizina k'ûvî. ²³T'enê xûnê ne-xwe, wê mîna avê bir'êje li ser e'rdê.

Cejina^f Derbazbûnê

16 Meha Abîbê* xweyî ke û Cejina Derbazbûnê Xudan^f Xwedêyê xwer'a bike, çimkî meha Abîbêda Xudan Xwedêyê te şev tu ji Misirê derxistî. ²Ji pez û dewarê xwe Xudan Xwedêyê xwer'a Cejina Derbazbûnê serjêke, li wî

* 16:1 Abîb navê wêyî pêşin bû lê niha Nîsan e. Ev mehe salne'ma hîvê destpêdike ji nivê meha Adarê h'eta nivê meha Nîsanê.

cîyê ku Xudanê bibijêre wekî navê xwe lê dayne. ³T'evî wê t'u tiştê hevîrtir'şkkirî nexwe, h'eft r'oja t'evî wê nanê şkeva bixwe, awa gotî nanê zelûliyê, çimkî tu leze-lez ji Misirê derk'etî. Wekî h'emû r'ojêd e'mirê xweda, r'oja xweye ji welatê Misirê derk'etinê bîr bînî. ⁴Li nava t'emamîya sînorê teda h'eft r'oja gerekê hevîrtir'şk t'unebe û goştê qurbana êvara r'oja yekê bira nemîne h'eta sibehê. ⁵Tu nîkarî qurbana Derbazbûnê t'u bajarîda ku Xudan Xwedêyê te dide te serjêkî. ⁶Lê t'enê li wî cîyî ku Xudan Xwedêyê te wê bibijêre wekî navê xwe lê dayne, êvarê, çaxê r'o diçe ava, qurbana Derbazbûnê serjêke, xût wî wextî gava tu ji Misirê derk'etîyî. ⁷Li wî cîyî ku Xudan Xwedêyê te wê bibijêre, bipêje û bixwe. Sibehê vegeer'e her'e konê xwe. ⁸Şeş r'oja nanê şkeva bixwe, r'oja h'efta civîna Xudan Xwedêyê te ye, t'u xebatê neke.

Cejinaf H'eftîya

⁹H'eft h'eftîya xwer'a bijmire. Ji wî wextê ku tu dest pê bikî bi de'sê genim bidirûyî, h'eft h'eftîya bijmire. ¹⁰Hingê Cejina H'eftîya Xudan Xwedêyê xwer'a bike, dîyarîke r'ezedilîyê anegorî wê yekê bi çi Xudan Xwedêyê te wê te bimbarek ke bide. ¹¹Li ber Xudan Xwedêyê xwe li wî cîyê ku Xudan Xwedêyê te wê bibijêre, wekî navê xwe lê dayne, şa be t'evî kur'ê xwe, qîza xwe, xulamê xwe, carîya xwe, lêwîyê bajarêd xweda, xerîb, sêwî û jinebîya ku nava teda ne. ¹²Bîr bîne ku tu Misirêda xulam bûyî, van qeyde-qanûna xwey ke û biqedîne.

Cejinaf H'olikçêkirinê

¹³Gava ji bêdera xwe û ji h'ewzê xwe şeravê hildî, hingê Cejina H'olikçêkirinê h'eft r'oja bike. ¹⁴Cejina xweda tu, kur'ê xwe, qîza xwe, xulamê xwe, carîya xweva, lêwî, xerîb, sêwî û jinebîya ku bajarêd teda ne şa be. ¹⁵H'eft r'oja cejinê Xudan Xwedêyê xwer'a bike, li wî cîyê ku Xudan Xwedêyê bibijêre.

Çimkî Xudan Xwedêyê te wê dua li te, h'emû deremetêd te, her kirinêd destêd te bike û tê t'enê şa bî.

¹⁶Salê sê cara bira h'emû qisimê teyî nêrîn li ber Xudan Xwedêyê te li wî cîyê ku Xudanê bibijêre, bisekinin: Cejinaf Nanê Şkevada, Cejina H'eftîyada û Cejina H'olikçêkirinêda. Lê bira dest vala li ber Xudan nesekinin. ¹⁷Çiqas ku destê her kesîva tê bira bîne, anegorî bimbarekkirina ku Xudan Xwedêyê te bona te kirîye.

K'ifşkirina serwêr û h'akima

¹⁸Li nava h'emû bajarêd ku Xudan Xwedêyê te dide te anegorî qebilêd te, h'akima û serwêra k'ifş ke, wekî bi dîwana r'ast dîwana millet bikin. ¹⁹Heqîyê net'er'ibîne, firqîyê daneayne û r'uşetê hilnede, çimkî r'uşet ç'e'vê bîlana kor dike û gotinêd r'asta derew derdixe. ²⁰R'astîyê, t'enê pey r'astîyê her'e, wekî tu sax-silamet bî û ew er'dê ku Xudan Xwedêyê te dide te xwer'a bikî milk'.

P'ûtar'a qulix neke

²¹Li ber gorîgehaf Xudan Xwedêyê xwe ku tê xwer'a çêkî, t'u cûr'e darêd Aşêrahê* xwer'a daneç'ikînî. ²²Û xwer'a h'eykel nede sekinandin, ew li ber Xudan Xwedêyê te r'eş e.

T'er'ibandina sond

17 Ga yan berxa bi qusûr yan jî bi her cûr'e kêmasî, Xudan Xwedêyê xwer'a qurban nede, çimkî ew bona Xudan Xwedêyê te k'irêtî ye.

²Heger li nava teda, li nava bajarêd te yekîda, k'îjan ku Xudan Xwedêyê te dide te, mêrek yan jinek xirabîyê li ber ç'e'vê Xudan Xwedêyê te bike, peymanaf wî bit'er'ibîne, ³r'a-be her'e xwedêyêd başqer'a qulix ke, li ber te'vê, yan hîvê,

* 16:21 Binihêr'e şirovekirina Qanûna Ducarî 7:5.

yan h'emû nexşêd e'zmên ta be ku Xwedê e'mir nekirîye, ⁴gava te pê bih'esînin yan tu bibihêyî, baş e'nene ke. Heger ew usa ye, r'ast e ew k'irêtî li nava Îsraêlda bûye, ⁵hingê wî mêrî yan wê jinê, k'îjanî ku ew xirabî kirîye, derxe li ber dergehêd xwe û bide li ber kevira, wekî ew bimire, heger mêr be yan jin be. ⁶Bi gotinêd du-sê şe'da yê hêjayî mirinê bê kuştinê. Bi gotina şe'dekî neyê kuştinê. ⁷Pêşîyê destê şe'da gere li ser wî bilind bin bikujin, paşê destê t'emamîya cime'tê. Bi vî awayî xirabîyê li nava xweda r'awva derxe.

Safîkirina dîwanêd çetin

⁸Gava pirsêd cûr'e-cûr'e qet'ilkirinê, yan hevr'ik'îyê, yan zîyankirinê nava bajarêd teda şer'-de'w pêşda bên û bona te ze'met be ku safî kî, hingê r'abe her'e li wî cîyê ku Xudan Xwedêyê te wê bibijêre. ⁹Her'e li cem lêwîyêd k'ahînf û h'akimê wan r'oja bipirse, ewê dîwana r'ast ter'a bêjin. ¹⁰Anegorî gotina wane ji wî cîyê ku Xudanê bibijêre bike, bike ku biqedînî h'emû çi ku ew nîşanî te bikin. ¹¹Bi wê hînkirina ku ew te hîn kin û bi qirara ku ew ter'a bêjin bike. Ji wê xebera ku ewê bêjine te ne ç'ep dager'e ne jî r'ast. ¹²Lê merivê ku k'ubar be, gur'a k'ahîne ku li wir Xudan Xwedêyê ter'a qulix dike, yan gur'a h'akim neke bira ew meriv bê kuştinê. Bi vî awayî xirabîyê r'awva ji nava Îsraêl derxe. ¹³T'emamîya millet wê bibihê, bitirse û wir şûnda wê k'ubar nibe.

Hînkirinêd bona p'adşa

¹⁴Gava tu her'î wî e'rdê ku Xudan Xwedêyê te dide te xwer'a bikî milk' û li wir bijîyî, tê bêjî: «Ezê mîna h'emû milletêd dora xwe p'adşa li ser xwe k'ifş kim». ¹⁵P'adşê ku Xudan Xwedêyê te wê bibijêre wî li ser xwe k'ifş ke, ji nava milletê xwe, wî li ser xwe k'ifş ke. Tu nikarî xerîbekî, ku ne ji biratîya te ye, li ser xwe p'adşa k'ifş kî. ¹⁶T'enê bira ew xwer'a hespa zêde

neke û millet veneger'îne Misirê bona zêdekirina hespa. Çimkî Xudan gote we: «T'u car îdî vê r'êyêda veneger'in». ¹⁷Ne bira k'ulfet zêde ke, wekî dilê wî nexalife û ne jî bira zêr' û zîv xwer'a gelekî zêde ke. ¹⁸Gava ew r'ûnê li ser t'extê p'adşatîya xwe, bira ew xwer'a ji k'itêba van qanûna, k'îjan ku li cem lêwîyêd k'ahîna ye, k'itêbekê xwer'a ji ber wê binivîse. ¹⁹Bira ew li cem wî be û bira wê bixûne t'emamîya r'ojêd e'mirê xweda, wekî ew hîn be bitirse ji Xudan Xwedêyê xwe ku h'emû van xeberêd qanûnê, van qeyde-qanûna xweyî ke û biqedîne. ²⁰Wekî dilê wî li ser birayêd wîr'a k'ubar nebe û ew ji vî e'mirî ne ç'ep dager'e ne jî r'ast. Bi vî awayî ew û kur'êd wî wê dirêj p'adşatîya xwe li nava Îsraêl bikin.

K'ahîn û Lêwî

18 Bira p'ar û war bona lêwîyê k'ahîn û t'emamîya qebîla Lêwî t'evî Îsraêl t'une be. Bira ew ji gorîşewatêd Xudan'r'a dayî bixwin ku milk'ê wan e. ²Warê wî li nava birayêd wî t'unebe. Xudan e warê wî, çawa ku Xudan gotibû wî.

³Û awa çî ku gere millet bide k'ahîna: Ji gorîyêd ku têne dayîne ga yan pez, gere pîlekê, çengîya û h'ûr bide k'ahîn. ⁴Berêd dere-meta pêşin ji genimê xwe, ji meya û bizirê xwe û bir'îna pêşin e pezêd xwe bide wî. ⁵Çimkî Xudan Xwedêyê te ew ji nava h'emû qebîlêd te bijart, wekî ew kur'êd xweva her t'im li ber Xudan nava qulixkirinêda bin. ⁶Heger lêwîk ji bajarekî nava t'emamîya Îsraêl k'îderê ew dimîne bi r'ezedilîya xwe cîguhastî be li wî cîyê ku Xudan bibijêre ⁷û navê Xudan Xwedêyê xwer'a qulix ke, çawa ku t'emam birayêd wîye lêwî, ku li wir li ber Xudan sekinîne. ⁸Ew gerekê xurekê xwe weke lêwîyêd mayîn bistîne, wê neyê h'esabê ku ewî hebûka xwe firotîye û dêstda heye.

Miqabilî k'oç'ektîyê bisekinin

⁹Gava tu bik'evî e'rdê ku Xudan Xwedêyê te dide te, hînî k'irêtîkirina wan mileta nebe. ¹⁰Bira nava teda yê usa t'une be, yê ku kur' yan qîza xwe nava êgirr'a derbaz

dike*, ne k'oç'ek, ne sêrbaz, ne r'e'mildar, ne jî pîresêr, ¹¹ ne nifir'kir, ne yê ku gazî r'uh'a dike, ne xweyîh'unir, ne jî yê ku gazî mirîya dike. ¹²Çimkî li ber ç'e'vê Xudan yê ku vê yekê dike k'irêt e û bona van k'irêtiya Xudan Xwedêyê te ji ber te berî wan mileta dide. ¹³Lê tu ber Xudan Xwedêyê xwe k'amil be. ¹⁴Çimkî ev miletêd ku tu berî wan didî, ew gur'a sêrbaz û k'oç'eka dikin lê Xudan Xwedêyê te ev yek ne daye te.

P'êxemberêf r'ast û ne r'ast

¹⁵Xudan Xwedêyê te wê ji nava te û birayêd te p'êxemberekî mîna min bona te derxe. Gur'a wî bikin. ¹⁶Awa çi ku te li ber H'orêbê r'oja civatê ji Xudan Xwedêyê xwe xwest û got: «Bira îdî dengê Xudan Xwedêyê xwe nebihêm û ev agirê mezînin nebînim wekî ez nemirim». ¹⁷Xudan gote min: «Qenc e çi ku wan got. ¹⁸Ezê ji nava miletê wan p'êxemberekî mîna te wan'r'a derxim, ezê xeberêd xwe daynime ser zarê wî û ezê çi li wî e'mir kim ewê wan'r'a bêje. ¹⁹Û ew merivê ku gur'a xeberêd min neke, awa gotî wan xeberêd ku p'êxemberê bi navê min bêje, ezê ji wî merivî bixwazim. ²⁰Lê ew p'êxemberê ku turuş ke bi navê min tiştêkî bêje ku min li wî e'mir nekirîye wekî bêje, yan ewê ku bi navê xudanêd başqe xeber de, ew p'êxember gere bimire». ²¹Û heger tu dilê xweda bêjî: «Çawa emê tê derxin ku ev xebera ne ji Xudan e?» ²²Heger p'êxember bi navê Xudan xeber de, lê ew xeber neyê sêrî, wekî usa ye ew xeber ne ji Xudan e. P'êxember ew yek ji dest k'ubarîyê gotîye, ji wî netirse.

Bajarêd bona sit'arbûnê

19 Gava Xudan Xwedêyê te qir'a wan mileta bîne, e'rdê k'îjana Xudan Xwedêyê te dide te xwer'a bikî milk' û bajar, malêd wanda cî-war bî, ²hingê ji nava wî e'rdê

* 18:10 «Nava êgirr'a derbaz dike» awa gotî «nekine gorî».

ku Xudan Xwedêyê te dide te xwer'a bikî milk', xwer'a sê bajara başqe kî. ³R'îya wan çêke. T'emamîya e'rdê xwe, k'îjan ku Xudan Xwedêyê te milk' dide te, belayî li ser sê p'ara ke. Bi vî awayî her mêrkuj dikare bir'eve li van bajara yekî.

⁴Awa k'îjan mêrkuj dikare bir'eve li wir û sax bimîne: Yê k'u merivekî bê h'emdê xwe bikuje, ku ne duhu ne jî pêr dijminê hev nîbûne. ⁵Gava merivek t'evî yekî din her'e mêşe dara bibir'e û gava balt'e bilind ke dar bibir'e, balt'e ji destû derk'eve hevalê wî k'eve ew bimire, ev meriv bira bir'eve li wan bajara yekî û wê sax bimîne. ⁶Heger r'ê gelek dirêj be, yê h'eyfa xûnê hilde wê bi hêrsa dilê xwe pey mêrkuj k'eve wî bigire û bikuje, lê ew ne hêjayî mirinê bû, çimkî ne duhu ne jî pêr ew dijminê hev nîbûne, ⁷lema ez li te e'mir dikim, dibêjim: «Sê bajara xwer'a başqe ke».

⁸Gava Xudan Xwedêyê te sînore te berfire ke, çawa ku wî kal-bavêd ter'a sond xwar û t'emamîya e'rdê ku soz da, bide kal-bavêd te bide te, ⁹heger van h'emû e'mira baş xweyî kî, çawa ku ez îro li te e'mir dikim, Xudan Xwedêyê xwe h'iz bikî û h'emû r'ojed e'mirê xweda r'îyêd wîda her'î, sê bajarêd din jî li ser van her sê bajara zêde kî. ¹⁰Bi vî awayî bira xûna yê bê sûc li nava e'rdê teda, k'îjan ku Xudan Xwedêyê te milk' dide te, neyê r'êtinê û xûna wî li ser te nebe.

¹¹Lê heger yek yekî dinr'a dijminatîyê bike, xwe li wî bitelîne, r'abe lê xe bikuje û bir'eve li van bajara yekî, ¹²r'ûspîyêd bajarê wî bira bişînin û wî ji wir bînin, bidine destê yê ku h'eyfa xûnê wê hilde, wekî ew bê kuştinê. ¹³Bira h'eyfa te li wî neyê, yê ku xûna bê sûc Îsraêlêda r'êtiye, ewî bide hildanê. Bi vî awayî wê ter'a qenc be.

Sînore nava cînara

¹⁴Sînore nava milk'ê xwe û cînarê xwe, k'îjan ku kal-bavêd te danîne li wî e'rdê ku Xudan Xwedêyê te dide te xwer'a bikî milk', cî neleqînî.

Bona şe'da

¹⁵Şe'dek t'enê nikare miqabilî merivekî ku her cûr'e xirabî yan gune kirîye bisekine. Bi devê du yan sê şe'da her tişt bira bê îzbatkirinê. ¹⁶Heger şe'dekî ner'ast miqabilî yekî din derê û bi mixenetîyê şikîyatê wî bike, ¹⁷ev her du merî ku hevr'a k'etine de'wê, bira li ber Xudan, li ber k'ahîn û h'akimêd wan r'oja, bisekinin. ¹⁸H'akim bira baş e'nene kin, heger derewîya şe'de bê girtinê, ewî derew miqabilî birê xwe şe'detî daye, ¹⁹hingê çi ku wî birê xwer'a dixwest, bînine serê wî. Bi vî awayî xirabîyê ji nava xweda r'awva derxe. ²⁰Yêd mayîn wê bibihên û bitirsin, îdî wê xirabîya usa li nava teda nekin. ²¹Bira h'eyfa te e'mir ji ber e'mirva, ç'e'v ji ber ç'e'vva, diran ji ber diranva, dest ji ber destva, nig ji ber nigva neyê.

Qanûnê bona şêr'

20 Gava tu derêyî şêr' miqabilî dijminêd xwe, hesp, e'reba û miletê ji xwe gelectir bibînî, ji wan netirse, çimkî Xudan Xwedêyê te yê ku tu ji welatê Misirê hevraz derxistî t'evî te ye. ²Gava ku hûn dest bi şêr' bîkin bira k'ahîn bê cime'têr'a xeber de û ³bêje wan: «Bibihê Îsraêl! Îro hûnê miqabilî dijminêd xwe r'abine şêr', li ber wan bira dilê we sist nebe, netirsin, nebizdin û li ber wan nelerizin. ⁴Çimkî Xudan Xwedêyê we t'evî we tê ku alîyê we miqabilî dijminêd we şêr' ke û we xilaz ke». ⁵Serwêr jî bira cime'têr'a xeber din û bêjin: «Heye merî ku mala nû çêkirîye û hê nek'işîyayê? Bira her'e vege'le mala xwe, wekî ew şêr'da nemire û yekî din bik'işe mala wî. ⁶Û heye merî ku baxê tirîya daç'ikandîye, lê hê jê hilnedaye? Bira vege'le her'e mala xwe, wekî ew şêr'da nemire û yekî din ji baxê wî hilnede. ⁷Yan heye merî ku nîşankirî ye, lê hê dergîstî ye? Bira vege'le her'e mala xwe, wekî ew şêr'da nemire û yekî din dergîstîya wî nestîne». ⁸Bira serwêr dîsa t'evî cime'tê

xeberdin û bêjin: «Heye merîyê tirsonek û dil sist, bira veger'e her'e mala xwe, wekî ew dilê birayêd xwe mîna dilê xwe sist neke». ⁹Gava serwêr xeberdana t'evî cime'tê xilaz kin, hingê bira sereskera li ser cime'tê k'ifş kin.

¹⁰K'engê tu nêzîkî bajarekî bî ku wî zeft kî, e'dilayê dayne ber wî. ¹¹Heger ew caba e'dilaya te bide û derî li ber te veke, hingê bira h'emû cime'ta wî bajarîda bibe xercdar û xulamê te. ¹²Lê heger ew e'dilayîyê nexwaze û miqabilî te şer' ke, dora wî bigire ¹³û k'engê Xudan Xwedêyê te wî bide destê te hingê h'emû mêra bide ber devê şûr. ¹⁴T'enê jin û zar'a, h'eywên, h'emû çi ku bajêrda hebe, h'emû t'alanê wî hilde xwer'a. T'alanê dijminêd xwe, k'îjan ku Xudan Xwedêyê te da destê te bide xebatê. ¹⁵Aha bîne serê h'emû bajarêd gelekî dûrî xwe, k'îjan ku ne ji bajarêd van mileta ne. ¹⁶Li bajarêd van miletada, yêd ku Xudan Xwedêyê te war dide te, t'u bînberî sax nehêlî. ¹⁷Lê k'oka wan bîne ku nifirê Xudan bê sêrî: H'îtîya, emorîya, kenanîyaf, pirîzzîya, h'îwîya û yebûsîya, çawa ku Xudan Xwedêyê te li te e'mir kir. ¹⁸Wekî ew we hînî kirina wan h'emû k'irêtîya nekin, k'îjan ku wan xwedêyêd xwer'a dikir, ku nebe hûn li ber Xudan Xwedêyê xwe guna bikin.

¹⁹Heger tu we'dekî dirêj li dora bajarekî bigirî, ku şer' kî û zeft kî, darêd wî nebir'î, balt'e li wan nexî çimkî tê ji wan bixwî, awa wan nebir'î. Dara çolê t'u meriv e, ku ew ji te bir'eve bik'eve bajarê, ku te dorê girtîye? ²⁰Lê ji wan darêd ku tu zanî wekî ew berê xwarinê nadin, wan dikarî bişkênî, bibir'î. Ê çi ku bona dorgirtina bajarê ku tu miqabilî şer' dikî lazim e çê ke, h'eta ku tu ser wan k'evî.

Safîkirina mêrkujîya ne e'yan

21 Heger li nava wî e'rdê ku Xudan Xwedêyê te dide te xwer'a bikî milk', li çolê cinyazê merîkî bê dîtinê û nee'yan be k'ê ew kuştîye, ²bira r'ûspîyêd te û h'akimêd te derên û ji cinyaz h'eta bajarêd dora wî çap kin. ³Bira

r'ûspîyêd bajarê lapî nêzîkî cinyaz, nogineke bi k'îjanê hê xebat nekirine û k'îjan ku hê nek'etîye binê nîr. ⁴R'ûspîyêd wî bajarî gere wê noginê berjêr bibine newaleka ku ç'em dik'işe û e'rd wê jî ne hatîye r'akirinê ne jî çandinê, wê newalêda bira stukura noginê bişkênin. ⁵K'ahînêf zar'êd Lêwî wê bêne nêzîk, çimkî Xudan Xwedêyê te ew bijartin ku wîr'a qulix kin û bi navê Xudan bimbarek bikin, bi xebera wan gere her şer'-de'w û hevr'ik'î bêne safîkirinê. ⁶H'emû r'ûspîyêd bajarê lapî nêzîkî cinyaz bira destêd xwe li ser nogina newalêda stukur şkênandîda bişon ⁷û e'lam kin, bêjin: «Destêd me ev xûn ner'etîye û ç'e'vêd me nedîtine. ⁸Xudan, bibaxşîne miletê xwe Îsraêl, k'îjan ku te xilaz kir, heqê xûna bê sûc neyne li ser miletê xwe Îsraêl». Bira ev xûn li wan bê baxşandinê. ⁹Bi vî awayî tê li ber ç'e'vê Xudan r'astîyê bikî gava xûna bê sûc ji nava xweda bişoyî.

Cûr'e-cûr'e qanûnêd li ser guna

¹⁰Gava miqabilî dijminêd xwe derêyî şêr' û Xudan Xwedêyê te wan bide destê te, tu wan hêsîr hildî, ¹¹heger li nava hêsîra jineke bedew bibînî, wê begem kî û xwer'a bixwazî, ¹²wê bîne mala xwe. Bira ew p'or'ê xwe kur' ke, neynikêd xwe bibir'e ¹³û k'incêd xweye hêsîrîyê bêxe, mala teda r'ûnê û t'am mehekê bona dê û bavê xwe bigirî, peyr'a tu serê xwe pêr'a dayne, hûnê bibine jin û mêr. ¹⁴Lê heger peyr'a tu wê nexwazî, wê ber'de, k'uda dixwaze bira her'e. Wê nefiroşe, ne jî çawa carî h'esab ke, çimkî te ew bêhurmet kir.

¹⁵Heger du jinêd yekî hebin ew yekê h'iz bike lê ya din h'iz neke, ew wîr'a kur'a bînin, ya h'izkirî jî ya neh'izkirî jî, lê kur'ê nixurî ya neh'izkirî bîne, ¹⁶wextê hebûka xwe kur'êd xwer'a p'areveke, ew nikare cîyê pêşin bide kur'ê ya h'izkirî li dewsa nixurîyê xwe ku ji ya neh'izkirî ye. ¹⁷Lê ew gerekê kur'ê ya neh'izkirî nixurî h'esab ke û dubare ji h'emû hebûka xwe bide wî, çimkî ew e destpêbûna qewata wî, nixurtî wîr'a dik'eve.

¹⁸Heger kur'ê yekî serh'işk yan neêlim be, gur'a dê û bavê xwe neke, ewana li wî hilatibin lê ewî guh nedabe wan, ¹⁹bira dê û bavê wî hildin wî bibine li cem r'ûspîyêd, hinda dergehêd bajarê* wî. ²⁰Bêjine r'ûspîyêd bajarê wî: «Ev kur'ê me serh'işk û neêlim e, ew gur'a me nake, p'ir'xur û serxweş e». ²¹Hingê bira h'emû binelîyêd bajarê wî, wî bidine ber kevira, bikujin. Bi vî awayî xirabîyê ji nava xweda r'awva derxe, h'emû Îsraêl wê bibihê û bitirse.

²²Heger yek neheqîke hêjayî mirinê bike û ew bê kuştinê, darva tu wî darda kî, ²³nehêle wekî cinyazê wî şevê li ser darê bimîne, lê wî hema wê r'ojê jî defin ke. Çimkî nifir'a Xudan ser yê darva dardakirî ye. E'rdê xwe ku Xudan Xwedêyê te dide te çawa war neh'er'imîne.

Dûmayîkirina cûr'êd qanûna li ser guna

22 Gava tu ga yan peza birayê xweyî îsraêlî ku unda bûne bibînî, tu gere pišta xwe nedî wan, lê tu e'se wan li birayê xwe vege'rinî. ²Lê heger birê te dûrî te dimîne, yan tu wî nas nakî, wan bibe mala xwe û bira ew li cem te bin, h'eta ku birê te pîrsa wan neke, hingê tu li wî vege'rine. ³Usa jî hindava k'era wî, k'inca wî, her tiştîda ku birê te unda dike û tu dibînî bike, nebe ku tu usa bidî k'ifşê ku te ew nedîtine.

⁴Tu gere pišta xwe nedî k'er yan gayê birayê xwe, gava ku tu bibînî ew li ser r'ê k'etine, lê alî wî bike wan r'ake ser p'îya.

⁵Bira k'incê mêra li k'ulfetê t'unebe û mêr jî k'incê k'ulfet xwe neke, her kesê ku vê yekê dike e li ber Xudan Xwedêyê te k'irêt e.

⁶Gava r'êda hêlûna teyredêkî li ser darekê, yan li ser e'rdê t'evî cûcûka, yan hêka û mak li ser cûcûka, yan hêka r'astî te bê, makê t'evî cûcûka hilnedî. ⁷Tu gere makê ber'dî lê cûcûka dikarî hildî xwer'a, wekî ter'a qenc be û r'ojêd te dirêj bin.

* 21:19 Wî çaxî meydana nêzikî dergehê bajêr ew cîyê bona t'ucaretîyê, dîwanê û qirara bû.

⁸Gava tu mala nû çêkî, ser banî dora wê sûreke nimiz çêke, wekî tu xûnê neynî li ser mala xwe, gava yek ji ser ban bik'eve.

⁹Baxê xweyî tirîyada t'oximêd mayîn ner'eşînî, yan na ew berê t'oximê te çandî û tirî wê pîroz* bin û îzina te wê t'unebe wan bidî xebatê.

¹⁰Pê ga û k'erê bi hevr'a cotk'arîyê nekî.

¹¹K'inca bi cûr'e-cûr'e t'êlê r'îs û k'itanî bi hevr'a hûnandî xwe nekî.

¹²Li ser her çar kevîyêd p'otê xwe bi k'îjanî tu xwe dinixemî r'îşîya çêkî.

Qanûna bona namûsa qîzê

¹³Heger yek jinekê bistîne, serê xwe pêr'a dayne û paşê ew li ber ç'e'vê wî r'eş be, ¹⁴şer' bavêjê, navê xirab li pey wê xe û bêje: «Min ev jin xwer'a xwest, serê xwe jêr'a danî lê min namûsa wê nedît». ¹⁵Hingê bira dê û bavê keç'ikê nîşana namûsa keç'ikê hildin bibine li ber r'ûspîyêd bajêre li ber dergeha ¹⁶û bavê keç'ikê bêje r'ûspîya: «Min qîza xwe da vî merivî lê ewî jenande wê, ¹⁷va ye ew şer'a dike û dibêje: «Min namûs li cem qîza te nedît», lê va ye nîşana namûsa qîza min». Û nivîna wê nîşanî r'ûspîyêd bajêr kin. ¹⁸Hingê bira r'ûspîyêd wî bajarî ewî merivî bigirin û ceza kin. ¹⁹Sed zîvî ji wî bistînin û bidine bavê keç'ikê, bona wekî wî navê xirab li pey qîza îsraêlî xist. Ew keç'ik jî bira bibe jina wî, ew nikare wê ber'de li nava h'emû r'ojêd xweda.

²⁰Lê heger çi ku hatîye gotinê r'ast e, namûsa keç'ikê t'unebûye, ²¹hingê bira keç'ikê bibine li ber derê mala bavê wê û merivêd bajêr wê bidine li ber kevira bikujin. Çimkî

* 22:9 Yanê Xwedê îzin neda ku cime'ta wî nava baxê xweyî tirîyada tiştêkî din jî biçîne, çawa ku misirîya dikirin. Lê gava ew tişt bikirana hingê ew dibû p'ara Xwedê, gere Xwedêr'a bihata dayînê, lema dibêje: «...Îzina te wê t'unebe wan bidî xebatê».

ewê r'obetî kir li nava Îsraêlda, qavî kirîye mala bavê xweda. Bi vî awayî tê xirabîyê li nava xweda r'awva derxî.

²²Heger mêrek t'evî jina mêrkirî serê xwe dayne û ev yek e'yan be, bira her du jî bêne kuştinê: Hin mêrê ku serê xwe pêr'a danî û hin jî ew jin. Bi vî awayî tê xirabîyê li nava Îsraêl r'awva derxî.

²³Gava qîzek mêrekîr'a bê nîşankirinê û yek bajêrda r'astî wê bê û serê xwe pêr'a dayne, ²⁴hingê her duya jî derxine li ber dergehê wî bajarî û wan bidine li ber kevira bikujin. Qîz çimkî bajêrda bûye lê nekirîye hewar-gazî, mêr jî çimkî dergîstîya yekî din r'ûr'eş kirîye. Bi vî awayî tê xirabîyê li nava xweda r'awva derxî. ²⁵Lê heger çolê merivek r'astî qîza nîşankirî bê, wê bigire û serê xwe wêr'a dayne, bira t'enê ew merivê ku t'evî wê serê xwe danîye bimire. ²⁶Lê dest ne-de qîzê, gunê hêjayî mirinê li ser qîzê t'uneye. Ev mîna wê yekê ye gava yek bigihîje li ser yekî din û bikuje. ²⁷Çimkî ew çolê r'astî wê hatîye, qîza nîşankirî kirîye hewar-gazî lê t'u kes li wir t'unebûye ku wê xilaz ke.

²⁸Gava yek r'astî qîzeke ne mêrkirî bê, wê bigire serê xwe wêr'a dayne û ev yek e'yan be, ²⁹hingê bira mêrê ku serê xwe wêr'a danîye, pêncî zîvî bide bavê qîzê û bira ew bibe jina wî, çimkî ewî ew r'ûr'eş kir. Ew îdî nikare wê ber'de li nava h'emû r'ojêd xweda.

³⁰Bira t'u kes jinbava xwe nestîne, awa gotî cî nivîna bavê xwe bêhurmet neke.

Qanûna bona wan k'ê dikare yan nikare bik'eve nava civîna Xudan

23 Ewê ku batîyêd wî p'erç'iqandî bin, yan qamîşê wî birî be, bira nek'eve nava civîna Xudan.

²Zar'a ji qavîyê bûyî nikare bik'eve civîna Xudan, ne jî zur'eta wîye deha dikare bik'eve nava civîna Xudan.

³Amonîf û mowabîf nikare bik'eve nava civîna Xudan, ne jî zur'eta wane deha dikare bik'eve nava civîna Xudan.

⁴Çimkî wan hûn bi nan û avê qebûl nekirin li ser r'îya ku hûn ji Misirê derk'etin û wan Bilamê kur'ê Beûr ji Pit'ora Aram-Naharaîmê* miqabilî te k'irê kirin, wekî nifir'a li te bike**. ⁵Lê Xudan Xwedêyê te nexwest guh bide Bilam, Xudan Xwedêyê te bona te nifir' guhaste dua, çimkî Xudan Xwedêyê te te h'iz dike. ⁶T'emamîya r'ojêd e'mirê xweda, e'dilayê û çerxa r'ast wanr'a nexwaze.

⁷Ji edomîf zivêr nebe, çimkî ew birayê te ye. Ji misirî zivêr nebe, çimkî tu xerîb bûyî welatê wîda. ⁸Zar'êd wane zur'eta sisîya dikarin bik'evine nava civîne Xudan.

Qanûnêd bona paqijîya zomêd ordîya

⁹Gava tu ordîyêva derk'evî miqabilî dijaminêd xwe, h'evza xwe ji her xirabîyê bike. ¹⁰Heger cem te merivek xewnxapî be, ne paqij be, bira ew ji zomê derk'eve der û nek'eve nava zomê. ¹¹Bira berê êvarê ew xwe bi avê bişo û çaxê ku r'o diçe ava hingê ew dikare vege'r'e zomê.

¹²Gere ji zomê der cîyê te hebe, wekî bikaribî li wir derêyî der. ¹³Xêncî ç'ekêd te gerekê bêrika te jî hebe û gava ji zomê derêyî der, bi wê ç'e'lekê vede û e'deba xwe ç'e'l ke. ¹⁴Çimkî Xudan Xwedêyê te li nav zoma teda diger'e, wekî te aza ke û dijaminêd te bide destê te, bira zoma te pîroz be, ku nebe Xudan nava teda tiştêkî şermî bibîne û dûrî te k'eve.

Qanûna bona xulamêd ku ji xweyê xweyî welatder bir'evin

¹⁵Gava xulamek* ji xweyê xwe bir'eve û hewara xwe te bîne, wî nede destê xweyê wî. ¹⁶Bira ew li cem te, nava

* 23:4 P'areke Mesopotamyayê.

** 23:4 Binihêr'e Jimar ji 22:4-24:25.

* 23:15 Ev qanûn dixebite li ser xulamêd ku ji xweyê xweyî welatder bir'evin û bêne Îsraêlê. Bona qanûna xulamêd îsraêlî ji k'erema xwe li Qanûna Ducarî 15:12-18 binihêr'e.

teda bijî, li wî cîyê ku ew li nava bajarêd te yekîda bibijêre, k'îderê ew bixwaze. Ze'metê nede wî.

Qanûna li ser qavîyê

¹⁷Bira li nava qîz û kur'êd Îsraêlda xwefroş* t'une bin. ¹⁸Bona t'u ad-qirarê, qazınca ya qav, yan yê kûç'îksan, nebî mala Xudan Xwedêyê xwe, çimkî her du jî k'irêtî ne li ber Xudan Xwedêyê te.

Qanûna bona deyn û selefa

¹⁹Bi selefa ne p'ere, ne nan, ne jî tiştêd mayîn çî ku bi selef tê dayînê nede birayê xweyî îsraêlî. ²⁰Bi selef dikarî bidî yê xerîb, lê bi selef nede birayê xwe, wekî Xudan Xwedêyê te te bimbarek ke li nava h'emû kirina destêd te li ser e'rdê ku tu diçî ku xwer'a bikî milk'.

Qanûna bona ad-qirar

²¹Heger tu Xudan Xwedêyê xwer'a ad-qirar kî, derengî neyêxî ku biqedînî, çimkî Xudan Xwedêyê te wê ji te e'se bixwaze û guneyê li ser te be. ²²Lê heger te ad-qirar ne kirîye, hingê guneyê li ser te t'unebe. ²³Çî ku ji devê te derk'etîye bike. Çî ku te Xudan Xwedêyê xwer'a ad-qirar kirîye, çawa dîyarîya r'ezedilîyê ku bi zarê xwe gotîye biqedîne.

Îzina bona xwarina ji baxêd xelqê

²⁴Gava bik'evî nava baxê yekî din, tirîya çiqasî ku dilê te dixwaze t'êr dikarî bixwî, lê nekî derdana xwe.

²⁵Gava tu nava zevîya yekî dinr'a her'î, tu dikarî simbila bi destê xwe biçînî, lê de'sê zevîya wî nexî.

* ^{23:17} «Xwefroş» maşoqa p'ût e, awa gotî çî ku qazinc dikir danî dîyarî ocaxa p'ût dikir, bi wê kirina xwe ocaxa p'ûtada h'elal di-hate h'esabê, çimkî bi qavîya xwe k'ar dida ocaxa p'ûta.

Qanûna bona zewacê

24 Gava yek jinekê xwer'a bixwaze bizewice, peyr'a ser wê kêmasîkê bibîne û ewa li wî xweş neyê, bira k'axaza jinber'danê jêr'a binivîse bide destê wê û wê ji mala xwe derxe. ²Heger jin jî ji mala wî derk'ewe her'e û mêrekî din bistîne, ³li wî mêtî jî xweş neyê, ew jî k'axaza jinber'danê jêr'a binivîse bide destê wê û wê ji mala xwe derxe, yanê jî ew mêtê duda k'îjanî ew xwer'a xwest bimire, ⁴hingê mêtê wêyî pêşîyê, yê ku ew ber'dabû, nikare dîsa wê bistîne ku ew bibe jina wî, pey r'obetbûna wêr'a, çimkî eva yeka k'irêtî ye li ber Xudan. Neh'er'imîne e'rdê ku Xudan Xwedêyê te war dide te.

Qanûna bona eskerîyê

⁵Yê nû zewicî bira neçe eskerîyê û bira t'u borc neyê danînê li ser wî, bira ew salekê bona mala xwe aza be û bira jina xweye xwestî şa ke.

Qanûna bona k'efîlf

⁶Bira t'u kes ne destar' ne jî kevirê wêyî binî k'efîlf hilnede, çimkî yê ku vê yekê dike ew nefsekê k'efîl hildide.

Qanûna miqabilî meriv dizînê

⁷Gava e'yan be wekî merivek ji birayêd xwe yekî îsraêlî bidize, wî bike xulam û bifiroşe, bira ew diz bê kuştinê. Bi vî awayî xirabîyê ji nava xweda r'awva derxe.

Qanûna k'otîbûnêf

⁸Miqatî xwe be bona k'otîbûnêf, çi ku k'ahînêd lêwî li we e'mir kin, qenc xwey kin û biqedînin, çawa ku min li wan e'mir kirîye qenc xwey kin. ⁹Bîr bîne Xudan Xwedêyê te r'êva çi anî serê Meryemê gava ku hûn ji Misirê derk'etin*.

* 24:9 Binihêr'e Jimar 12:10-15.

Qanûnêd mayîne bona deyn dayînê

¹⁰Gava tu tişteki deynî didî yekî din, nek'leve mala wî wekî k'efîl ji wî bistîni. ¹¹Lê derê malê bisekine û ewê ku tu deynî didêyi bira ew xwexa k'efîl derxe derê malê. ¹²Heger ew merivekî k'esîb e, k'efîlê wî awa gotî p'otê* wî hilnede r'anezê. ¹³Gava r'o diçe ava, tu e'se k'efîlê wî li wî vege'îni, wekî ew bi p'otê xwe p'alde r'azê. Hingê wê dua li te bike û ev yekê ter'a r'astî bê h'esabê li ber Xudan Xwedêyê te.

Heqê yê k'irêkirî

¹⁴Heger tu k'esîb-k'ûsîbê ji birayêd xwe, yan xerîbê li nava er'd û bajarê xweda k'irê kî, wî neêşîni. ¹⁵Her r'oj berî r'oçûyîne heqê wî bidî, çimkî ew k'esîb e û nefsa wî heqva girêdayî ye, nebe wekî ew hewara xwe Xudan bîne bona te û gune li ser te be.

Cabdarîya guna

¹⁶Bav gere dewsa zar'a neyêne kuştîne, ne jî zar' dewsa bavê bêne kuştîne, her kes bona guneyê xwe gere bi kuştîne.

Merivêd bê kes

¹⁷Heqîya xerîb yan sêwî net'er'ibîne û k'inca jinebîyê k'efîl hilnede. ¹⁸Bîr bîne wekî tu xulam bûyi Misirêda, Xudan Xwedêyê te tu ji wir aza kirî, bona vê yekê ez li te e'mir dikim ku tu usa bikî.

¹⁹Gava tu zevîya xwe bidirûyi û gur'zekê li er'dê xweda bîr bikî, paşda veneger'î ku wê hildî, bira ew bona xerîb, sêwî û jinebîyê be, wekî Xudan Xwedêyê te, nava her xebata destêd teda te bimbarek ke. ²⁰Gava tu darêd xweye zeyt'ûnê

* 24:12 Wî çaxî hebûka merivêd k'esîb t'enê p'ot bû, wana çawa k'efîl dikaribû t'enê p'otê xwe bidana. Lê p'ot lazim bû ku şev bavîtana li ser xwe.

dawşînî, cara duda dawneşînî, bira ew bona xerîb, sêwî û jinebîyê be. ²¹Gava tu tirîyê baxê xwe berev kî, peyr'a çî ku maye berev neke, bira ew bona xerîb, sêwî û jinebîyê be. ²²Bîr bîne wekî tu li welatê Misirêda xulam bûyî, bona vê yekê ez li te e'mir dikim ku tu usa bikî.

Ceza

25 Heger nava merivada şer'-de'w çêbe û ew li ber dîwanê bisekinin, bira h'akim dîwana wan bikin: Yê heq bê sûc bikin û yê neheq jî sûcdar bikin. ²Heger yê neheq layîqî k'utanê ye, bira h'akim e'mir ke, ku wî velezînin û li ber ç'e'vêd h'akim anegorî neheqîya wî bik'utin. ³Ji çîl derbî zêdetir h'akim nede wî, çimkî gava tu vê zêdetir lêdî, tu birayê xwe li ber ç'e'vê cime'tê bêhurmet dikî.

Qanûna bona ga

⁴Devê gayê bêderêda dixebite girênedê.

Borcê t'îyîtiyê

⁵Heger bira t'evayî bijîn, yek ji wan bimire lê kur'ê wî t'unebe, bira jina yê mirî merivê xerîbr'a, awa gotî ji malbetê der neyê dayîne, t'îyê wê gere her'e cem wê û wê xwer'a bistîne û bi vî awayî borcê t'îyîtiyê biqedîne. ⁶Nixurîyê ku ewê bîne wê kur'ê birê mirî bê h'esabê, wekî navê wî li nava Îsraêlda neyê hildanê. ⁷Lê heger ev meriv nexwaze bûka xwe bistîne, hingê bira bûka wî derk'eve li ber dergeh* cem r'ûspîya û bêje: «T'îyê min naxwaze k'oka birayê xwe li nava Îsraêlda şîn ke, ew naxwaze borcê t'îyîtiyê biqedîne». ⁸Hingê r'ûspîyêd bajêr bira gazî wî kin û wîr'a xeber din. Lê heger ew ya xwe bike û bêje: «Ez naxwazim wê bistînim» ⁹hingê bira bûka wî nêzîkî wî be û li ber ç'e'vê r'ûspîya sola wî ji

* 25:7 Wî çaxî meydana nêzîkî dergehê bajêr ew cîyê bona t'ucaretîyê, dîwanê û qirara bû.

nigê wî bêxe, t'ûyî r'ûyê wî ke û bêje: «Ha tînine serê wî merivî, yê ku mala birê xwe ava nake». ¹⁰Bira nava Îsraêlda mala wîr'a bêjin: «Mala yê bê sol».

Ji hev veqetandina şêr'da

¹¹Heger mêr hevr'a bikine şer' û jina yekî ji wan nêzîk be wekî mêrê xwe destê yê din derxe, destê xwe bavêjê û batîyê yê din bigire, ¹²hingê destê wê bibir'e, bira h'eyfa te li wê neyê.

Kevirê mêzînê û derdanê çapkirinê

¹³Bira k'îsikê teda du cûr'e kevirê mêzînê, awa gotî sivik û giran t'une bin. ¹⁴Bira mala teda du cûr'e derdanê çapkirinê, awa gotî biç'ûk û mezin t'une bin. ¹⁵Kevirê teyî mêzînê û derdanê teyî çapkirinê gere t'am û r'ast bin, wekî e'mirê te dirêj be li ser e'rdê ku Xudan Xwedêyê te dide te. ¹⁶Çimkî kirina yê vê yekê, yan yê ku ner'astîyê dike, k'irêtîye li ber Xudan Xwedêyê te.

Navê Amalêk r'esît kî

¹⁷Bîr bîne Amalêk r'êva çi anî serê te, gava ku hûn ji Misirê derdik'etin. ¹⁸Ew ji Xwedê netirsîya û piştêva h'icûmî li ser te kir, çaxê tu westîyayî û qudûmk'etî bûyî û yêd sistbûyî qir' kirin. ¹⁹Awa gava Xudan Xwedêyê te, te ji her dijaminêd dora teye li ser wî e'rdî r'ih'et bihêle, k'îjan ku Xudan Xwedêyê te çawa milk' dide te, ku qazinc kî, navê Amalêk bin p'er'ê e'zmênda r'esît kî. Bîr nekî!

Berêd deremeta pêşin

26 Wextê tu bik'evî wî e'rdê ku Xudan Xwedêyê te çawa milk' dide te lê war bî û wir bimînî, ²hingê hilde ji her berê deremeta e'wline e'rdê, çi ku tê bistînî ji e'rdê xweyî ku Xudan Xwedêyê te dide te, bike sepetê û her'e li wî cîyê ku Xudan Xwedêyê te wê bibijêre, wekî navê xwe lê dayne. ³Her'e li cem k'ahînê ku wan r'oja k'ahîntîyê dike,

bêje wî: «Ez îro li ber Xudan Xwedêyê te îqrar dikim, wekî ez k'etime wî e'rdî k'îjan ku Xudan kal-bavêd mer'a sond xwar ku wî bide me». ⁴Hingê k'ahîn wê sepetê ji destêd te bigire û dayne li ber gorîgeha Xudan Xwedêyê te. ⁵Tu li ber Xudan Xwedêyê xwe bike dengî û bêje: «Bavê min aramîyekî firarî bû, berjêr çû Misirê û t'evî çend meriva li wir ma. Lê li wir miletekî mezin, qewat û bêh'esab ji wî pêşda hat. ⁶Lê misirîya xirabî li me dikirin, em dizêrandin û xebata giran didane kirinê. ⁷Me hewara xwe Xudan Xwedêyê kal-bavêd xwe anî û Xudan dengê me bihîst, li ser zelûlîya me, h'alê me û zordariya meda nihêr'î. ⁸Xudan em ji Misirê bi destê zor, bi zenda dirêjkirî, bi sawa giran, bi nîşana û k'eremeta derxistin ⁹em anîne li vî cîyî, ev e'rdê ku şîr û hingiv jê dik'işe da me. ¹⁰Va ye îro ez berêd deremeta pêşine ji e'rdê ku te Xudan da min tînim!» Wê dayne li ber Xudan Xwedêyê xwe û ta be li ber Xudan Xwedêyê xwe. ¹¹Bona h'emû xweşîya ku Xudan Xwedêyê te da te û mala te, t'evî lêwî û xerîbê li nava teda şa be.

Deheka^f sala sisîya

¹²Gava sala sisîya, awa gotî sala deheka başqekirina her deheka berêd xwe xilaz kî, bidî lêwî, xerîb, sêwî û jinebîyê ku ew li bajarêd teda bixwin û t'êr bin, ¹³hingê li ber Xudan Xwedêyê xwe bêje: «Min p'ara buhurtî-jibare ji mal derxist û min ew daye lêwî, xerîb, sêwî û jinebîyê, anegorî h'emû e'mirêd te, yêd ku te li min e'mir kirin. Min e'mirêd te net'er'ibandine û ne jî bîr kirine. ¹⁴Min ew paqijîya xweda hilda, r'ojêd şînêda ji wê nexwar û ne jî ji wê nanê mirîya da. Min guh dida dengê Xudan Xwedêyê xwe, min h'emû usa kir çawa ku te li min e'mir kir. ¹⁵Binihêr'e ji xana xweye pîroz, ji e'zmên û miletê xwe Îsraêl bimbarek ke, usa jî e'rdê ku te da me, e'rdê ku şîr û hingiv jê dik'işe, çawa ku te kal-bavêd mer'a sond xwar».

Milet wî yî milk'ê Xudan

¹⁶Vê r'ojê Xudan Xwedêyê te, li te e'mir dike ku biqedînî h'emû van qeyde-qanûn û qirara. Wan bi t'emamîya dilê xwe û bi t'emamîya nefsa xwe xwey kî û biqedînî. ¹⁷Te îro îqrar kir ku Xudan, Xwedêyê te ye û tê r'îyêd wîda her'î, qeyde-qanûnêd wî, e'mirêd wî, qirarêd wî xwey kî û guh bidî dengê wî. ¹⁸Xudan îro îqrar kir ku tu wîr'a bibî miletê wîyî milk'ê wî, çawa ku wî gotibû te, tu jî gere h'emû e'mirêd wî xwey kî. ¹⁹Wekî ew te li ser h'emû miletar'a bilind bigire, k'îjan ku ewî xuliqandine, bona pesinê, navbilindkirinê û r'ûmetê, wekî tu bibî miletekî pîroz li Xudan Xwedêyê xwer'a, çawa ku wî got».

Xeberêd qanûnêye li ser kevir

27 Mûsa t'evî r'ûspîyêd Îsraêl li milet e'mir kir û got: «H'emû e'mirêd ku ez îro li we e'mir dikim xwey kin. ²Wê r'oja gava hûn Êrdunêr'a derbaz bine e'rdê ku Xudan Xwedêyê te dide te, hingê xwer'a kevirêd mezin bide sekinandinê û bi k'îlsê zêp ke. ³Li ser wan h'emû xeberêd vê qanûnê, wextê derbazbûna xwe binivîse, awa gotî wextê tu her'î e'rdê ku Xudan Xwedêyê te dide te. E'rdê ku şîr û hingiv jê dik'işe, çawa ku Xudan Xwedêyê kal-bavêd te gotibû te. ⁴Wextê hûn Êrdunêr'a derbaz bin, van kevir'a daynine li ser ç'îyayê Eybalê û bi k'îlsê wan zêp kin, bona k'îjana ez îro li we e'mir dikim. ⁵Li wir gorîgehê Xudan Xwedêyê xwer'a çêke. Gorîgeha kevirî, hacetê h'esin li kevirê wê nek'eve. ⁶Bi kevirêd saxlem gorîgehê Xudan Xwedêyê xwer'a çêke û li ser wê dîyarîyêd t'evayîşewatê Xudan Xwedêyê xwer'a bide, ⁷dîyarîyêd^f heleqetîyê serjêke, li wir ber Xudan Xwedêyê xwe bixwe û şa be. ⁸Û li ser wan kevir'a h'emû xeberêd vê qanûnê zelal-safî binivîse».

⁹Hingê Mûsa û k'ahînêd lêwî t'emamîya Îsraêl'r'a gotin: «Ker' be û bibihê, Îsraêl! Îro tu bûyî miletê Xudan Xwedêyê

xwe. ¹⁰Guh bide dengê Xudan Xwedêyê xwe, e'mirêd wî û qeyde-qanûnêd wî biqedîne, k'îjan ku ez îro li te e'mir dikim».

Nifir'

¹¹Wê r'ojê Mûsa e'mir dane cime'tê û got: ¹²«Gava hûn Ûrdunêr'a derbaz bin, qebîla Şimh'ûn, Lêwî, Cihûda, Îsaxar, Ûsiv û Binyamîn gere li ser ç'îyayê Girîzîmê bisekinin ku dua li millet bikin. ¹³Lê qebîla R'ûbên, Gad, Aşêr, Zebûlon, Dan û Neftelî gere li ser ç'îyayê Eybal bisekinin, bona nifir' kirinê. ¹⁴Û lêwîyê bi dengê bilind bikine gazî bêjine h'emû îsraêlîya:

¹⁵«Nifir' li wî be, k'ê p'ûtekî çêke, yan r'o ke û wî dayne cîkî xewle, her çêkirina haye bi destê hoste, k'irêtî ye li ber Xudan». Bira millet vege'îne û bêje: «Amîn».

¹⁶«Nifir' li wî be, k'ê dê û bavê xwe bê hurmet ke». H'emû millet bêje: «Amîn».

¹⁷«Nifir' li wî be, k'ê sînorê cînarê xwe cî biguhêze». H'emû millet bêje: «Amîn».

¹⁸«Nifir' li wî be, k'ê yekî kor ji r'ê bişih'itîne». H'emû millet bêje: «Amîn».

¹⁹«Nifir' li wî be, k'ê heqîya xerîb, sêwî û jinebîyê bit'er'ibîne». H'emû millet bêje: «Amîn».

²⁰«Nifir' li wî be, k'ê serê xwe jinbava xwer'a dayne, çimkî ew cî nivîna bavê xwe bêhurmet dike». H'emû millet bêje: «Amîn».

²¹«Nifir' li wî be, k'ê serê xwe h'eywanekêr'a dayne». H'emû millet bêje: «Amîn».

²²«Nifir' li wî be, k'ê serê xwe xûşka xwer'a, qîza bavê xwe yan qîza dîya xwer'a dayne». H'emû millet bêje: «Amîn».

²³«Nifir' li wî be, k'ê serê xwe xwesîya xwer'a dayne». H'emû millet bêje: «Amîn».

²⁴«Nifir' li wî be, k'ê dizîva yekî din bikuje». H'emû millet bêje: «Amîn».

²⁵«Nifir' li wî be, k'ê r'uşetê hilde ku xûna yê amî-t'am bir'êje». H'emû millet bêje: «Amîn».

²⁶ «Nifir' li wî be k'ê xeberêd vê qanûnê xwey neke neqedîne». H'emû millet bêje: «Amîn».

Dua li wî be k'ê guh bide

28 Heger tu r'ind guh bidî dengê Xudan Xwedêyê xwe bona ku xwey kî û biqedînî h'emû e'mirêd wîye ku ez îro li te e'mir dikim, Xudan Xwedêyê te wê te ji h'emû milletêd dinê bilindtir ke. ²Ev h'emû duayê li te bin û bona te wê bêne sêrî, heger tu guh bidî dengê Xudan Xwedêyê xwe.

³Duayê li te be bajêrda û duayê li te be deştêda.

⁴Duayê li berê zikê te, berê e'rdê te, berê h'eywanê te, zayîna pez û dewarêd te be.

⁵Duayê li sela teye nên û t'eşta teye hevîr be.

⁶Duayê li k'etin-derk'etina te be*.

⁷Xudan li ber te wê dijminêd te xe, yêd ku miqabilî te r'a-bin. R'êkêda ewê derêne miqabilî te lê h'eft r'îyada wê ji te bir'evin. ⁸Xudan wê dua bişîne li ser te, li e'mbarêd te û li her kirina destêd te. Wê dua li te bike li wî e'rdîda, k'îjan ku Xudan Xwedêyê te dide te. ⁹Heger tu e'mirêd Xudan Xwedêyê xwe xwey kî û r'îyêd wîda her'î, Xudan wê te bike milletê xweyî pîroz, çawa ku wî ter'a sond xwar. ¹⁰H'emû milletêd dinê wê bibînin ku navê Xwedê li ser te ye û wê ji te bitirsin. ¹¹Xudan wê te xêr-berek'etêva, bi berê zikê te û bi berê h'eywanê te, bi berê e'rdê te xinê ke, li ser wî e'rêdê ku Xudan kal-bavêd ter'a sond xwar ku bide te. ¹²Xudan wê bona te xizna xweye qenc, awa gotî e'zmên veke, wekî baranê we'deda bibarîne li ser e'rdê te, ku dua li her kirina destê te bike. Tê deyn bidî gelek mileta lê xwexa tê deyn nekî. ¹³Xudan wê te dayne li sêrî ne ku xilazîyê, tê t'enê li jorê bî ne ku jêrê, heger tu guh bidî e'mirêd Xudan Xwedêyê xwe, k'îjan ku ez îro li te e'mir dikim ku xwey kî û biqedînî

* 28:6 «K'etin-derk'etina te» yanê her tişt çî ku tu dikî.

¹⁴û ji h'emû xeberêd ku ez îro li we e'mir dikim, ç'ep yan r'ast daneger'î ku pey xwedêyêd başqe her'î, wanr'a qulix kî.

Nifir' li wî be k'ê guh nede

¹⁵Lê heger tu guh nedî dengê Xudan Xwedêyê xwe û h'emû e'mirêd wî, qeyde-qanûnêd wî ku ez îro li te e'mir dikim xwey nekî û neqedînî, hingê ev h'emû nifir' wê li te bin û bona tê wê bêne sêrî.

¹⁶Nifir' wê li te be bajêrda û nifir' wê li te be deştêda.

¹⁷Nifir'ê li sela teye nên û t'eşta te ye hevîr be.

¹⁸Nifir'ê li berê zikê te, berê e'rdê te, zayîna pez û dewarêd te be.

¹⁹Nifir'ê li k'etin-derk'etina te* be.

²⁰Li nava her kirina destê te çî ku tu bikî, Xudan wê nifir', t'evîhevbûn û hilatinê bişîne li ser te, h'eta qir'a te neyê û zûtirekê unda nebî bona kirêd xweye xirab, ku te ez hiştim.

²¹Xudan wê nexweşîya h'ala teva bizeliqîne, h'eta ku qir'a te bîne li ser wî e'rdê ku tu diçî xwer'a bikî milk'. ²²Xudan wê bi h'îlê, germê, şewatê, t'ayê, qurlixê, bi bayê germ û bi xurê r'aw te xe, ewê pey te k'evin h'eta ku qir'a te bînin.

²³E'zmanê li ser serê te bibe sifir, e'rdê jî bin teda bibe h'esin*.

²⁴Xudan wê dewsa baranê t'oz û axê bide li e'rdê te, evanayê ji e'zmên li ser teda bibarin h'eta qir'a te neyê.

²⁵Xudan wê te bide li destê dijminêd te, r'êkêda tê derêyî miqabilî wan lê h'eft r'îyada tê ji wan bir'evî û h'îlê h'emû p'adşatîyêd li ser dinê wê ji te her'e. ²⁶Cinyazê te wê bibe xurê h'emû teyredêd e'zmên û r'e'wirêd e'rdê, kesê t'unebe ku berî wan de.

²⁷Xudan wê bi p'izikêd p'îse Misirê, k'otîbûnêf, birînêd k'ûr û bi xur te xe, ji k'îjana tê nikaribî qenc bî. ²⁸Xudan wê bi

* 28:19 «K'etin-derk'etina te» yanê her tişt çî ku tu dikî.

* 28:23 Ev aha tê fe'mkirinê: «Xwedê wê e'zmên dade û baranê t'une be hingê e'rdê mîna h'esin h'işk be».

h'işundakirinê, korbûnê û dillerzekê te xe. ²⁹R'o nava r'ojê tê xwe bip'elînî, çawa ku kor te'rîstanîyêda dip'elîne. R'îyêd xweda tê xêrê nebînî, h'emû r'ojêd xweda tê bêyî zêrandin û t'alankirinê û kesekê t'unebe ku te xilaz ke. ³⁰Dergîstîya xwer'a tê nîşankirî bî, lê yekî dinê wê serê xwe pêr'a dayne, tê xanî çêkî lê têda r'ûnenêyî, baxê tirîya tê daç'ikînî lê ji wê neçînî. ³¹Gayê te wê li ber ç'e'vê te bê serjêkirinê, lê tê jê nexwî, k'erê te wê ji te bistînin û ew paşda venager'e li cem te, pezêd te wê dijminêd ter'a bêne dayîne, yek wê t'unebe ku te xilaz ke. ³²Kur'-qîzêd teyê miletê başqer'a bêne dayîne, ç'e'vêd teyê r'oj bi r'oj ji ç'e'vniher'îya wan biqer'imin û tê t'u tiştî nikaribî bikî. ³³Berê e'rdê te û h'emû xebata te miletê ku te ew nas nedikir wê bixwe. Tê her gav bêyî zêrandin û h'incir'andinê. ³⁴Tê biçeliqî ji wê yekê çî ku tê bi ç'e'vêd xwe bibînî. ³⁵Xudan wê bi p'izikêd p'îs hêt û çokêd te xe, ji k'îjana tê nikaribî qenc bî, ewê ji bin p'îyêd te h'eta t'epa serê te bela bin. ³⁶Xudan wê te û p'adşayê ku tê li ser xwe k'ifş kî, bibe li nav miletê ku ne te ne jî kal-bavêd te ew nas kirine. Li wir tê xwedêyêd başqeye dar û kevirr'a qulix kî. ³⁷Tê bibî mecala h'îletîyê, met'elok û pêk'enîyê li nava h'emû wan miletêd ku Xudan wê te bibe.

³⁸Tê gelek t'oxim derxî zevîya xwe, lê hindikî jê hildî, çimkî kulîyê bixwin. ³⁹Baxê tirîya tê daç'ikînî, wan bêcer kî, lê r'ez tê t'op nekî, ne jî tê şeravê vexwî, çimkî kurmê bixwin. ⁴⁰Li nava t'emamîya sînorê teda darê zeyt'ûnê wê hebin, lê tê bi bizir pê neyêyî r'ûnkirinê, çimkî zeyt'ûnêd te wê biwerin. ⁴¹Kur' û qîza tê bînî, lê ewê p'ara te nîbin, çimkî ewê hêsîr her'in. ⁴²Hespê gîhê wê h'emû darêd te û berêd e'rdê te bibin xweyî. ⁴³Xerîbê li nava teda wê gelekî ji te bilindtir be, li ser te k'eve, lê tê gelekî nimiz bik'evî. ⁴⁴Ewê deyn bide te, lê tê deyn nedî wî, ewê sêrî be tê xilazîyê bî.

⁴⁵Ev h'emû nifir' wê bêne li serê te, wê pey te k'evin û xwe ter'a bigihînin h'eta qir'a te neyê, çimkî te dengê Xudan Xwedêyê xwe ne bihîst û te e'mirêd wî, qeyde-qanûnêd wî

ku wî li te e'mir kirin, xwey nekirin. ⁴⁶Ewê li ser te û li ser zur'eta te bibine nîşan û îzbatîya h'eta-h'etayê.

⁴⁷Bona ku te Xudan Xwedêyê xwer'a bi şabûnê û dilê eşq t'êr-t'îjîbûnêda qulix nekir, ⁴⁸bona vê yekê tê t'î, bir'çî, te'zî û h'ewcedarîya her tiştîda xulamtîya wan dijminêd xwe bikî, k'îjana Xudanê bişîne li ser te. Ewê nîrê h'esinî bide li ser stûyê te, h'eta ku qir'a te bîne. ⁴⁹Xudan wê miletekî dûr ji serê dinê r'ake li ser te, zimanê k'îjanî tê fe'm nekî. Ewê çawa teyrê sîmir' bifir'e li ser te, ⁵⁰miletekî bêîsaf ku wê qedirê mezina negire û r'e'mê li biç'ûka neke. ⁵¹Û ewê berê h'eywanêd te, berê e'rdê te bixwe, h'eta ku tu wêran nebî. Ewê ne gênim ter'a bihêle, ne meyê, ne bizir, ne jî zayîna pez û dewarêd te, h'eta ku qir'a te neyne. ⁵²Wê dora h'emû bajarêd te bigire, h'eta ku sûrêd li nava t'emamîya welatê teye bilinde qewat, ku te gumana xwe danîye li ser wan, hilneşîne. Ewê dora h'emû bajarêd teye t'emamîya welatê teda, k'îjan ku Xudan Xwedêyê te dane te bigire. ⁵³Gava dijminê te dora bajarê te bigire li nava wê tengasîyêda ku ewê bîne serê te, tê berê zikê xwe, awa gotî goştê kur' û qîza xwe ku Xudan Xwedêyê te dane te bixwî. ⁵⁴Mêrê gelekî nazik û milûkî li nava teda wê bi ç'e'vêd xirab li birê xwe, k'ulfeta xweye h'izkirî û li zar'êd xweye mayîn binihêr'e, ⁵⁵ewê goştê zar'êd xwe bixwe û nede t'u kesî ji wan. Çimkî t'enê ev mabû li nava tengasîyê ku dijminê te wê bîne li serê te, gava dora h'emû bajarêd te bigire. ⁵⁶K'ulfeta nazik û milûke li nava teda, k'îjanê ji dest nazikîyê û milûkîyê pe'nîya nigê xwe danenîye e'rdê, wê bi ç'e'vê xirab mêrê xweyî h'izkirî, kur' û qîza xwe binihêr'e, ⁵⁷usa jî hevalç'ûka xweye ku ji nav nig dertê û zar'êd xweye ku wê bîne. Çimkî ewê wan dizîva bixwe, ji h'ewcedarîya kêmasîya her tiştî, ji dest wê tengasîya ku dijminêd teyê li nava bajarêd teda bînine serê te.

⁵⁸Heger h'emû xeberêd vê qanûnê ku vê k'itêbêda nivîsar in xwey nekî neqedîn û ji vî navê Xudan Xwedêyê xweyî

qedir û saw netirsî, ⁵⁹hingê Xudan wê bi belayêd ji h'iş-aqila dûr, belayêd qayîme ku xilazbûna wanê t'une be, nexweşiyêd xirabe ku p'akbûna wanê t'une be, te û zur'eta te xe. ⁶⁰Ji wan h'emû êş-êşûkêd Misirê, ji k'îjana tu ditirsîyayî wê vege'îne li ser te, ewê teva bizeliqin. ⁶¹Usa jî her nexweşî û her bela ku vê k'itêba qanûnêda ne nivîsar in, Xudan wê wan bîne li serê te, h'eta qir'a te neyê. ⁶²Hûn weke steyrkêd e'zmên bêh'esab bûn, lê hûnê gelekî hindik bin, çimkî te gur'a Xudan Xwedêyê xwe nekir. ⁶³Çawa ku Xudan şa dibû gava wer'a qencî dikir û hûn li hev zêde dikirin, usa jî Xudan wê bi qir'kirin û wêrankirina we şa be. Hûnê ji wî e'rdê ku diçinê xwer'a bikine milk' bêne r'aqetandinê. ⁶⁴Xudan wê te li nava h'emû milletada ji serîkî dinê h'eta serê din bela ke. Li wir tê xwedêyêd başqeye dar û kevirr'a, k'îjanar'a ku ne te ne jî kal-bavêd te ew nas kirine qulix kî. ⁶⁵Lê li nava wan miletada jî tê r'ih'et nebî, cîkî hêsabûnê wê bona nigêd te t'une be. Xudan wê xema, ç'e'v me'rimbûnê* û diltengîyê bide te. ⁶⁶E'mirê te wê li ser mûkî be, tê şev û r'oj xofêda bî û t'u car serederî ji e'mirê xwe derne xî. ⁶⁷Ji dest wê tirsê dilê te û dîtina ç'e'vêd te sibehê zû tê bêjî: «Xwezî r'o biçûya ava», êvarê jî bêjî: «Xwezî sibeh r'on bûya». ⁶⁸Xudanê wê r'êyêda te bi gemîya vege'îne Misirê, bona k'îjanê min gote te: «Tê îdî wê nebîn». Li wir hûnê xwe çawa xulam û carî bifiroşine dijminêd xwe, lê yê bik'ir'e jî wê t'une be».

Gotina Mûsaye sisîya

29 Ev in xeberêd peymanê ku Xudan li e'rdê Mowabêdaf li Mûsa e'mir kir t'evî zar'êd Îsraêl girêde, xêncî peymana ku wî li H'orêbê* t'evî wan girêda. ²Mûsa gazî t'emamîya Îsraêlê kir û gote wan: «H'emû çi ku Xudan li welatê Misirêda li ber ç'e'vêd we anî serê Firewin û h'emû

* 28:65 Îbranîf aha jî tê fe'mkirinê: «Bêç'arî».

* 29:1 H'orêb navekî dinêyî Sînayê ye.

xulamêd wî, usa jî serê t'emamiya e'rdê wî, we dît, ³awa gotî ew cêr'ibandin, nîşan û k'eremetêd mezine ku ç'e'vêd te dîtin. ⁴Lê Xudan h'eta r'oja îro dilê fe'mkirinê, ç'e'vêd dîtinê û guhêd bihîstinê neda we. ⁵Xudan çil salî ber'îyêda r'êberîya we kir: K'incêd li ser we kevin nebûn, solêd nigê weda jî nemaşîyan, ⁶we ne nan xwar ne şerav ne jî ava cehê vexwar, ku hûn bizanibin ez Xudan Xwedêyê we me. ⁷Hûn hatine vî cîyî û Sîxonê p'adşê H'eşbonê, Ogê p'adşê Başanê derk'etine miqabilî me şêr' û me ew alt' kirin. ⁸Me e'rdê wan zeft kir û çawa milk' da r'ûbênîya, gadîya û nivê qebîla Minaşe. ⁹De xeberêd vê peymanê xweyî kin û wan biqedînin, wekî nava her tiştîda çi ku hûn bikin wer'a li hev bê.

¹⁰Hûn t'emam îro li ber Xudan Xwedêyê xwe sekinîne: Serwêrêd we, qebîlêd we, r'ûspîyêd we, sereskerêd we, her mêrê Îsraêl, ¹¹zarêd we, k'ulfetêd we û xerîbê li nava zomê teda, ji darbir'ê te h'eta avk'êşê te, ¹²bona ku tu bik'evî peyman û ad-qîrarê t'evî Xudan Xwedêyê xwe, k'îjan ku Xudan Xwedêyê te îro t'evî te girêdide. ¹³Wekî îro te xwer'a bike milet, ew jî ter'a bibe Xwedê, çawa ku wî gote te û çawa ku wî kal-bavêd te Birahîm, Îshaq û Aqûbr'a sond xwar. ¹⁴Ne t'enê t'evî we Xudan vê peyman û ad-qîrarê girêdide, ¹⁵lê t'evî wan jî yêd ku îro li vir t'evî me li ber Xudan Xwedêyê me sekinîne û t'evî wan jî, yêd ku îro li vir t'evî me nînin. ¹⁶Hûn zanin welatê Misirêda me çawa dijît û çawa em jî ji nava miletr'a derbaz bûn, ¹⁷we r'obetîyêd wan û p'ûtêd wane dar, kevir, zîv û zêr' nava wan dîtin. ¹⁸Nebe ku nava weda hebe mêr yan jin, mal yan qebîl dilê k'îjanî îro dûrî Xudan Xwedêyê me k'eve, wekî her'e xwedêyêd wan miletar'a qulix ke. Awa gotî nava weda vî cûr'eyî r'awê ku je'rê û zirîç'kê dide der t'unebe. ¹⁹Gava yek guh bide xeberêd vê ad-qîrarê û xweda guman be, bêje: «Wekî li gora serh'işkîya xwe jî ez her'im ezê dîsa sax-silamet bim». Bi vî cûr'eyî, yê t'êr wê t'evî yê bir'çî unda be. ²⁰Xudan wê t'u car nebaxşîne

wî, çimkî hingê hêrs û k'în-boxa Xudan wê r'abe li ser wî merivî, h'emû nifir'ê vê k'itêbêda nivîsî wê li wî bin û Xudan wê navê wî ji bin p'er'ê e'zmênda r'esît ke. ²¹Xudan wê wî ji h'emû qebilêd Îsraêl bona bela başqe ke, anegorî h'emû nifir'êd vê peymanê ku vê k'itêba qanûnêda nivîsar in. ²²Û nisilê peyr'a, awa gotî zar'êd we ku wê pey wer'a bibin, usa jî xerîbê ku wê ji welatê dûr bê, wê wêranbûn û nexweşîyêd vî e'rdî bi k'îjana Xudan lêxist bibînin, bêjin: ²³«T'emamîya e'rd bi k'irk'ûtî û xwê şewitîye, ne tê çandinê ne jî şîn dibe, li ser wê t'u şînayî şîn nabe, mîna undakirina Sodom, Gomora, Adma û Siboyîmê, k'îjan ku Xudan bi hêrs û k'în-boxa xwe wêran kir». ²⁴H'emû millet wê bêjin: «Çima Xudan ha anî serê vî e'rdî? Me'na vê hêrsa mezin çîye?» ²⁵Û wê bêjin: «Bona ku wan peyman Xudan Xwedêyê kal-bavêd xwe hiştin, k'îjan ku wî t'evî wan girêda, gava ew ji e'rdê Misirê derxistin. ²⁶Ew çûn û xwedêyêd başqer'a qulix kirin, ber wan ta bûn, xwedêyêd ku ne wan nas dikir ne jî Xudan wanr'a k'ifş kir. ²⁷Bi vî awayî hêrsa Xudan li ser wî e'rdî r'abû ku h'emû nifir'êd vê k'itêbêda nivîsî bîne li serê wî. ²⁸Xudan bi hêrs, k'în-box û xezeba mezin ew ji welatê wan r'awva derxist, ew avîtine welatê başqe, mîna r'oja îroyîn».

²⁹Tiştêd veşartî, yêd Xudan Xwedêyê me ne, lê yêd e'yan bona me û zar'êd me ne h'eta-h'etayê, wekî h'emû xeberêd vê qanûnê biqedînin.

Kirina bona paşda veger'andin û bimbarekîyê

30 Gava her tişt, dua û nifir'êd ku min danîbûne li ber te, bêne serê te, hingê li ser wan, nava h'emû miletada, k'îjan ku Xudan Xwedêyê te tu nava wan da belakirî, dîsa bifikire, ²heger tu ber bi Xudan Xwedêyê xwe veger'î, tu û zar'êd xweva bi t'emamîya dilê xwe û bi t'emamîya nefsa xwe, guh bidî dengê wî, her tişt çawa ku ez îro li te e'mir dikim, ³hingê Xudan Xwedêyê te wê çerxa te r'ast ke û r'e'mê li te bike, wê dîsa te ji nava h'emû mileta, nava

k'îjana Xudan Xwedêyê te tu bela kirî, wê te t'opî ser hev ke. ⁴Wekî tu h'eta ber p'erê e'zman jî ajotî bî, ji wir jî Xudan Xwedêyê te wê te t'opî ser hev ke, te hilde ⁵û Xudan Xwedêyê te wê te bibe e'rdê ku kal-bavêd te war bibûn û wê xwer'a bikî milk'. Wê çerxa te r'ast ke û te ji kal-bavêd te ze'ftir li hev zêde ke. ⁶Xudan Xwedêyê te wê dilê te û dilê zur'eta te biguhêze*, wekî bi t'emamîya dilê xwe û bi t'emamîya nefsa xwe Xudan Xwedêyê xwe h'iz bikî bona xatirê e'mirê xwe. ⁷Xudan Xwedêyê te wê h'emû van nifir'a vege'îne li ser dijmin û neyarêd te, yêd ku pey te k'etibûn. ⁸Tê jî dîsa guh bidî dengê Xudan û h'emû e'mirêd ku ez îro li te e'mir dikim biqedînî. ⁹Xudan Xwedêyê te wê te her tiştîda xinê ke: Bi her şixulê destêd te, berê zikê te, berê h'eywanê te û berê e'rdê te. Çimkî Xudan dîsa wê şa be ku qencîyê ter'a bike, çawa ku ew kal-bavêd ter'a şa dibû, ¹⁰gava tu guh bidî dengê Xudan Xwedêyê xwe, e'mir û qeyde-qanûnêd wîye vê k'itêba qanûnêda nivîsî xwey kî, bi t'emamîya dilê xwe û bi t'emamîya nefsa xwe vege'rî berbi Xudan Xwedêyê xwe.

¹¹Çimkî ev e'mirê ku ez îro li te e'mir dikim, ne dûrî te ye ne jî ew çetin e. ¹²Ew ne li e'zmana ye, wekî bê gotinê: «Kê wê bona me r'abe e'zmên, wê mer'a bîne û em wê bibihên, hingê meyê ew biqedanda?» ¹³Ne jî ew wî alîyê be'rê ye, wekî bê gotinê: «Kê wê bona me her'e wî alîyê be'rê, wê mer'a bîne û em wê bibihên, hingê meyê ew biqedanda?» ¹⁴Lê ew xeber li cem teye, li ser zarê te û dilê teda ye, ku wê xweyî kî.

¹⁵Binihêr'e, ez îro e'mir û mirinê, xêr-xweşî û xirabîyê datînime li ber te. ¹⁶Ez îro li te e'mir dikim ku Xudan Xwedêyê xwe h'iz bikî, r'îyêd wîda her'î, e'mirêd wî, qeyde-qanûnêd wî û qirarêd wî xweyî kî. Wekî tu bijîyî û li hev zêde bî û

* 30:6 Îbranî xeber bi xeber «Dilê te û dilê zur'eta te sinet ke». Sinetkirin nîşana sondê nava Xwedê û Îsraêl e. Fikira vê rêzê ev e ku «Xudan wê bike ku cime'ta wî gur'a wî bike».

Xudan Xwedêyê te wê te bimbarek ke li ser e'rdê ku tu diçûyî xwer'a bikî milk'. ¹⁷Lê heger dilê te paşda vege'ê û guh nedî, ji r'ê bêyî şih'itandinê, li ber xwedêyêd başqe ta bî wanr'a qulix kî, ¹⁸ez îro e'lamî we dikim ku hûnê e'seyî unda bin, hûnê dirêj li ser wî e'rdî nejîn, bona k'îjanî tu Êrdunêr'a derbaz dibî ku bik'evî wir û xwer'a bikî milk'. ¹⁹Ez îro gazî e'rd û e'zmên dikim çawa şe'dêd miqabilî te, ez e'mir û mirinê datîname ber te, dua û nifir'ê. De e'mir bibijêre wekî tu zur'eta xweva bijîyî, ²⁰Xudan Xwedêyê xwe h'iz bike, gur'a wî bike û nêzîkî wî be. Çimkî ew e'mirê te ye û dirêjaya r'o'jêd mayîna te ye li ser e'rdê ku Xudan kal-bavêd te: Birahîmr'a, Îshaqr'a û Aqûbr'a sond xwar bide wan».

Kirinêd Mûsaye xilazîyê

Yêşû cîyê Mûsa digire

31 Mûsa çû û ev xeberana t'emamîya Îsraêlêva e'yan kirin ²û gote wan: «Ez îdî sedbîst salî me, nikarim her'im û bêm, Xwedê jî gote min: «Tu ç'emê Êrdunêr'a derbaz nabî». ³Xudan Xwedêyê te wê xwexa pêşîya teva her'e, ewê van mileta ji ber te unda ke û tê cîyê wan xwer'a bikî milk'. Yêşûyê pêşîya teva her'e, çawa ku Xudan gotibû. ⁴Xudanê usa bîna serê wan, çawa ku anî serê p'adşêd emorîyaf, Sîxon û Og, usa jî e'rdêd wan, qir'a k'îjana ewî anî. ⁵Xudanê wan bide destêd we û hûn anegorî wan h'emû e'mirêd ku min li we e'mir kirin bînine serê wan. ⁶Qewat û e'gît bin, ji wan netirsîn û nebizdin, çimkî Xudan Xwedêyê te xwexa t'evî te tê, ew dûrî te nak'evê û te ber'nade».

⁷Mûsa gazî Yêşû kir û li ber ç'e'vê t'emamîya Îsraêlê gote wî: «Qewat û e'gît be, çimkî tê t'evî vî miletî bik'evî e'rdê ku Xudan kal-bavêd wanr'a sond xwar bide wan û tê wî e'rdî wanr'a bikî milk'. ⁸Lê Xudan xwexa pêşîya teva diçe û wê t'evî te be, ewê dûrî te nak'evê û te ber'nede, ber xwe nek'evê û netirse».

Xandina Qanûnê

⁹Mûsa ev qanûn nivîsî û da k'ahînêdf zar'êd Lêwî, yêd ku Sindoqaf Peymana Xudan dibirin û h'emû r'ûspîyêd Îsraêl. ¹⁰Mûsa li wan e'mir kir û got: «Her k'utasîya sala h'efta li sala baxşandinê, li Cejinaf H'olikçêkirinêda, ¹¹k'engê t'emamîya Îsraêl bê û li ber Xudan Xwedêyê te bisekine, li wî cîyê ku ew bibijêre, t'emamîya Îsraêl'r'a vê qanûnê bi dengê bilind bixûne. ¹²Cime'tê, jina, mêra, zar'a û xerîbêd nava bajarêd xweda, t'opî ser hev ke, ku ew bibihên û hîn bin ji Xudan Xwedêyê we bitirsîn û h'emû xeberêd vê qanûnê bikin ku biqedînin. ¹³Zar'êd wan yêd ku hê nizanin, wê bibihên û hîn bin ji Xudan Xwedêyê we bitirsîn, li nava h'emû r'ojêd e'mirê we li ser e'rdê ku hûn Êrdunêr'a derbaz dibin xwer'a bikine milk'».

Îsraêl wê Xwedê bihêle

¹⁴Xudan gote Mûsa: «Awa r'ojêd teye mirinê nêzîk in, gazî Yêşû ke û li Konêf Civînêda bisekinin, ezê e'mira bidime wî». Mûsa û Yêşû çûn û li Konê Civînêda sekinîn. ¹⁵Xudan li stûna e'wrda konda wanva xuya bû û stûna e'wr li ber derê kon sekinî.

¹⁶Ê Xudan gote Mûsa: «Awa tu diçî bigihîjî kal-bavêd xwe. Ev miletê r'abe li wî cîyê ku diçînê bêe'silîyê bike, awa gotî pey wan xwedêyêd başqeye wî e'rdî her'e. Ewê min bihêle û peymanaf ku min t'evî wan girêda bit'er'ibîne. ¹⁷Wê r'ojê hêrsa minê li ser wî r'abe, ezê wan bihêlim û r'ûyê xwe ji wan veşêrim. K'oka wanê bê û gelek tengasî û zelûlî r'astî wan bê. Wan r'oja ewê bêje: «Gelo ev bela ku hatine serê min ne bona wê yekê ye ku Xudanê min t'evî min nîne?» ¹⁸Lê ezê wê r'ojê r'ûyê xwe hê veşêrim bona her xirabîya ku wî kir, gava berê xwe da xwedêyêd başqe. ¹⁹Niha xwer'a vê stiranê binivîsin û zar'êd Îsraêl hînî wê ke, wê bike ser zar-zimanê wan, wekî eva stirana min'r'a bibe şe'dê

miqabilî zar'êd Îsraêl. ²⁰Wextê ez wî bibime e'rdê ku şîr û hingiv jê dik'işe, çawa ku min kal-bavêd wanr'a sond xwar, ewê bixwe, t'êr be, k'ok be û wê berê xwe bide xwedêyêd başqe, ewê wanr'a qulix ke, min t'exsîr ke û peymana min bit'er'ibîne ²¹wê bibe gava gelek tengasî û zelûlî bibîne, ev stirana wê bibe şe'dê miqabilî wî, çimkî eva ji bîra zur'eta wî wê derneyê. Ez îdî îro zanim t'ivdîra wan çîye, hê berî wê yekê ku min ew birine e'rdê ku min soz da». ²²Mûsa hema wê r'ojê ev stiran nivîsî û zar'êd Îsraêl hînî wê kirin. ²³Xwedê li Yêşûyê kur'ê Nûn e'mir kir û got: «Qewat û e'gît be, çimkî tuyê zar'êd Îsraêl bibî e'rdê ku min wanr'a sond xwar û ezê t'evî te bim».

²⁴Gava Mûsa h'emû xeberêd vê qanûnê k'itêbêda nivîsî û xilaz kirin, ²⁵Mûsa li lêwîyêd ku Sindoqa Peymana Xudan dibirin e'mir kir û got: ²⁶«Vê k'itêba qanûnê hildin û day-nine k'êlekeke Sindoqa Peymana Xudan Xwedêyê xwe û bira ew li wir bibe şe'dê miqabilî te. ²⁷Çimkî ez serhildan û serh'işkîya te zanim, h'eta r'oja îro ku ez nava weda dijîm hûn li ber Xudan serh'işk bûne, hê çiqas zêde pey mirina minr'a. ²⁸H'emû r'ûspîyêd qebîlêd xwe û serwêrêd xwe bicivînine li cem min, ezê wanr'a van xebera bêjim û gazî e'rd û e'zmên bikim çawa şe'dê miqabilî wan. ²⁹Çimkî ez zanim ku pey mirina minr'a hûnê e'se biher'imin û bişih'tin ji wê r'îya ku min li we e'mir kir û peyr'a wê bela bêne pêşîya we, bona xirabîya ku hûnê li ber ç'e'vê Xudan bikin, bi kirêd destêd xwe hêrsa wî r'akin».

³⁰Mûsa xeberêd vê stiranê li ber t'emamîya civîna Îsraêl h'eta xilazîyê got:

Stirana Mûsa

32 «Guh bidine min e'zmanno ezê xeber dim,
bira e'rd gotina zarê min bibihê.

² Bira şîreta min mîna baranê bibare,

- mîna qir'avîyê gotina min wê dayne,
çawa barana hûr li ser şînayîyê
û çawa barana gur' li ser gîhê.
- ³ Çimkî ezê navê Xudan^f bikim dengî.
Pesina bidine Xudanê me!
- ⁴ Ew Qeya ye, kirina wî k'amil e,
çimkî h'emû r'îyêd wî heqî ne.
Xudan amin e, neheqî cem wî t'uneye,
ew heq e û li ser heqîyê ye.
- ⁵ Lê we miqabilî wî gune kir,
hûn ji dest qusûrêd xwe îdî ne zar'ê wî ne,
nisilê neheq û xalifî.
- ⁶ Ev e ku hûn li Xudan vediger'înine,
miletê bê fe'mî bê h'îş?
Ew nîne bavê te ku tu qazinc kirî?
Ewî jî tu çekirî û t'estîq kirî!
- ⁷ Bîr bîne r'ojêd berê,
bifikire li ser salêd h'emû r'ik'inyata.
Bipirse ji bavê xwe û ewê ter'a gilî ke,
ji kalêd xwe û ewê ter'a bêjin.
- ⁸ Gava Yê Herî Jorin milk' da mileta
û zar'êd însên cude kir,
ewî sînorêd mileta danîn,
anegorî r'eqemêd zar'êd Xwedê*.
- ⁹ Lê p'ara Xudan cime'ta wî ye,
Aqûb milk'ê warê wî ye.
- ¹⁰ Ewî ew li ber'îyêda dît,
li çol û besta guje-guj,
ewî destê xwe dabû li ber wî û ew xweyî dikir,
mîna r'onayîya ç'e'vêd xwe miqatî wî bû.

* 32:8 «Zar'êd Xwedê» p'ir'anîya cara tê fe'mkirinê çawa «Heyînêd Xwedêye e'zmanî» yan «Milyak'et^f». Hinek têk'stêd îbranîda nivîsar e «Zar'êd Îsraêl» û hinekada jî «Zar'êd Xwedê».

- 11 Çawa teyrê sîmir' xweyîtîyê hêlûna xwe dike,
li ser cûcûkêd xwer'a difir'e,
p'er'ê xwe vedike wan hildide
li ser baskêd xwe dibe.
- 12 Xudan t'enê r'êberîya wî dikir,
xwedêkî başqe t'evî Xudan t'unebû.
- 13 Xudan ew danî li ser bilindcîyêd e'rdê,
ewî berê zevîya dixwarin.
Xudan ew bi hingiv ji qeyayê
bi bizir ji qeya h'îşk,
- 14 bi r'ûnê dêwêr û şîrê pêz da mêjandin.
Donê berxa, berana,
gayêd Başanê, bizina,
genimê lapî r'ind da wî.
Te xûna tirîya, şerav vexwar.
- 15 Yêşûrûn* bez girt û da çifta.
Te bez girt, k'ok bûyî û ji hev derk'etî.
Xwedêyê tu çêkirî hişt
û Qeyayê xilazbûna xwe t'exsîr kir.
- 16 Bi xwedêyêd başqe hêlan dane k'umr'eşîya Xudan
û bi k'irêtîya hêrsa wî r'akirin.
- 17 Qurban dikirin cinar'a ne ku Xwedêr'a,
xwedêyêd ku nas nedikirin,
yêd nû pêşda hatî,
ji k'îjana ku kal-bavêd te xof nedikirin.
- 18 Te Qeyayê tu welidandî hişt,
te Xwedêyê tu pêşda anîyî bîr kir.
- 19 Xudan dît û t'exsîr kir
bona ku qîz û kur'êd Xudan ew hêrs xistin.
- 20 Ê got: «Ezê r'ûyê xwe ji wan veşêrim,
xilazîya wan binihêr'im,

* 32:15 «Yêşûrûn» ew navekî dinê ye bona milletê Îsraêl.

- çimkî ew nisilekî xalifî ye,
zar'êd bê amin in.
- ²¹ Wana bi ne xwedêya hêlan dane k'umr'eşîya min,
bi tiştêd xweye p'ûç' hêrsa min r'akirin.
Ezê jî bi ne mileta hêlana bidime wan,
bi miletekî bê fe'm ezê hêrsa k'umr'eşîya wan
r'akim.
- ²² Çimkî alava hêrsa min pê k'et,
ewê h'eta k'ûrayîya Dîyarê Mirîya bişewitîne,
dinyayê û berêd wê wê h'ûfî xwe ke
û alav-agir wê h'îmê ç'îya k'eve
- ²³ Ezê bela li ser wan qûç' kim,
tîrêd xwe li ser wan r'et kim.
- ²⁴ Bir'çîbûnê wan bimaşîne, t'ayê wan bixwe
û usa jî nexweşîya h'ale xirab.
Qîlê r'e'wira ezê bişînime li ser wan
û usa jî je'ra şûlikîyêd axêda.
- ²⁵ Derva şûrê wan bibir'e
hindur'da jî xof,
qîz û kur'a
şîrxur û kalê extyar.
- ²⁶ Min got: «Ezê qir'a wan bînim,
ji nava merivada bîranîna wan r'esît kim»,
- ²⁷ lê ez ji qerfê dijmin tirsîyam,
ku dijmin nefikirin
û nebêjin: «Destêd me ew alt' kirin,
ne ku Xudan ev h'emû tişt kir».
- ²⁸ Çimkî Îsraêl miletekî çelqayî ye,
fe'mê wî t'uneye.
- ²⁹ Heger ew serwaxt bûna ev yek wê tê derxistana,
wanê fe'm bikira çi wê bê serê wana.
- ³⁰ Dijminek wê çawa bida pey h'ezara
û duduyê berî dehe h'ezarî din,
heger Qeyayê Îsraêl ew nefirota,

- heger Xudan ew neda destêd dijminêd wan.
- ³¹ Çimkî qeyayê wan ne mîna Qeyayê me ye,
dijminêd me xwexa wê yekê fe'm dikin.
- ³² Çimkî dara wane tirîyê ji ya Sodomê ye,
ji baxçê Gomorayê ye.
Tirîyêd wan tirîyê je'rdadayî ne
gûşîyêd wan te'l in.
- ³³ Şerava wan je'ra me'ra ye,
je'ra zulme tîreme'ra ye.
- ³⁴ T'ivdîra min li cem min veşartî,
xizna minda morkirî nîne?
- ³⁵ Heyfhildan ya min e, ezê hilînim,
gava nigê wan bilik'ume,
çimkî r'oja wan e qeda nêzîk e
û zûtirekê wê li ser wanda bigire.
- ³⁶ Xudan wê heqîyê li cime'ta xwe bike,
û r'e'mê li xulamêd xwe bike,
gava ew bibîne ku destê wan sist bûye,
ne girtî mane ne jî aza mane.
- ³⁷ Xudanê bêje: «K'anêne xwedêyêd wan,
qeyayê ku wan gumana xwe dabû ser?
- ³⁸ Yêd ku bezê qurbanêd wan dixwarin,
şerava dîyarîyêd wan vedixwarin?
Bira ew r'abin û alî wan bikin,
bira bona we bibine mert'al».
- ³⁹ De niha binihêr'in wekî ez, EZ IM*,
t'une xwedê pêştirî Min.
Ez dikujim, ez jî sax dikim,
min lêda ezê jî qenc kim,
t'u kes ji destê min xilaz nake.
- ⁴⁰ Awa ez destê xwe ber bi e'zmên bilind dikim

* 32:39 Binihêr'e Derk'etin 3:13-15 û şirovekirina r'êza 15-a.

û dibêjim: «Çawa ku ez h'eta-h'etayê heme
⁴¹ usa jî gava ez şûrê xweyî biriqî tûj kim
 destê minê dest bi dîwanê bike,
 hingê ezê h'eyfê ji dijminêd xwe hildim,
 û yêd dijenine min weke e'melêd wan bidime wan.

⁴² Ezê tîrêd xwe bi xûnê serxweş kim
 û şûrê min wê goşt bixwe,
 bi xûna kuştîya û girtîya,
 bi serêd serwêrêd dijmin».*

⁴³ E'zmanno şa bin t'evî wî!
 H'emû milyak'etf ber Xudan ta bin.*
 Çimkî ewê h'eyfa xûna xulamêd xwe hilde,
 ewê h'eyfê ji dijminêd xwe hilde,
 ewê bona e'rdê xwe û miletê xwe gunek'ewandinê
 bike».

⁴⁴ Mûsa t'evî Yêşûyê kur'ê Nûn hat û h'emû xeberêd
 vê stiranê bi dengê bilind gote cime'tê. ⁴⁵ Gava Mûsa
 h'emû ev xeberêd ku gote t'emamîya Îsraêl ser hevda
 anîn, ⁴⁶ ewî gote wan: «Ez îro h'emû van xebera e'lamî
 we dikim, wan bikine dilê xwe. Li zar'êd xwe e'mir
 bikin wekî h'emû xeberêd vê qanûnê r'ind xwey kin
 biqedînin. ⁴⁷ Çimkî ev ne xebera badîhewa ye bona we,
 lê ew e'mirê we ye. Bi wê xeberê e'mirê weyê dirêj be
 li ser wî e'rdî ku hûn Êrdunêr'a derbaz dibinê xwer'a
 bikine milk'».

⁴⁸ Xût wê r'ojê Xudan Mûsar'a xeber da û got: ⁴⁹ «Hilk'işe
 li ser bilindcîyêd Abarîmê li ser ç'îyayê Nebo k'îjan
 ku welatê Mowabda ye, pêşberî Erîhayê. Û dîna xwe

* 32:42 «Bi serêd serwêrêd dijmin» îbranî xeber bi xeber nivîsar e
 «serê dijminê p'or' dirêj». Wî we'deyî mêrê ku xebata wî eskerî
 bû, çaxê şêr' wan p'or'ê xwe ne dibir'î.

* 32:43 Welger'andina yûnanîye kevinda ev jî heyê «Gelfî mileta,
 şa bin t'evî cime'ta wî!»

bide welatê Kenanêf, k'îjanî ku ez didime zar'êd Îsraêl lê war bin. ⁵⁰Û li ser wî ç'îyayê ku tê hilk'işî bimi-re, her'e t'evî kal-bavêd xwe be, çawa Harûnê birê te li ser ç'îyayê Hor mir û çû t'evî kal-bavêd xwe bû. ⁵¹Çimkî we her duya li nava zar'êd Îsraêl li ber avêd Mêrîbah-Qadêşê*, ber'îya Sînda guhdariya min nekir û nava zar'êd Îsraêlda pîrozîya min neda k'ifşê. ⁵²Tê ewî e'rdî ber xwe bibînî lê nak'evî wir, ew e'rdê ku ez didime zar'êd Îsraêl».

Mûsa dua Îsraêl dike

33 Ev e ew dua bi k'îjanî Mûsayê merivê Xwedê berî mirina xwe dua li zar'êd Îsraêl kir. ²Û got:

«Xudan ji Sînayê hat,
ji Sêhîrê wanva şewq da,
ji ç'îyayê Paran wanva xuya bû
ew t'evî bêh'esab pîroza hat,
ji destê wîyî r'astê agirê qanûnê bona wan alav da.*

³R'astî Xwedê mileta h'iz dike,
h'emû pîrozêd wî destêd teda ne,
wan xwe avîtine li p'îyêd te
û wê guh bidine gotinêd te.

⁴Mûsa qanûn li me e'mir kir,
war bona cime'ta Aqûb.

⁵Xudan bû p'adşê Yêşûrûnê*
gava serwêrêd cime'tê
t'evî qebîlêd Îsraêl civîya bûn.

⁶Bira bijî R'ûbên û nemire,
lê bira h'esabê wî kêmbê».

* 32:51 Binihêr'e Jimar 20:11-13.

* 33:2 Fe'mîna vê r'êzê îbranîda ne safî ye.

* 33:5 «Yêşûrûn» ew navekî dinê ye bona miletê Îsraêl.

⁷Ev jî bona Cihûda got:

«Bibihê Xudan dengê Cihûda
û wî bîne li cem cime'ta wî,
bira bi destêd xwe şer'ê xwe bike
tu jî bibî alîk'arê wî ji dijminêd wî».

⁸Bona Lêwî got:

«Ûrîm û Tûmîmê* te
li cem merivê teyî xwedêxof be,
yê ku te li Massahê cêr'iband,
t'evî k'îjanî ber avêd Mêrîbahê k'etî h'ucetê.

⁹Yê ku bona dê û bavê xwe dibêje:

«Min xemk'êşîya wan nekir»,
birayêd xwe qebûl nekir
û zar'êd xwe nas ne kir*,
çimkî ew gotina te diqedînin
û peymanî te xweyîdikin.

¹⁰Ew Aqûb hînî qirarêd te dikin,

Îsraêl jî hînkirina te,
bixûrêf datînin li ber te,
qurbanê t'evayîşewatê jî li ser gorîgehaf te.

¹¹Dua li qewata wî bike Xudan,

kirêd destê wî qebûl ke.
Piştî dijminêd wî qat ke
usa ku yêd dijenine wî r'anebin».

¹²Bona Binyamîn got:

«H'izkirîyê Xwedê wê bê qezî bijî,
Yê Herî-Zor t'emamîya r'ojê xweyîtîya wî dike.
Ew li nava girêd wî dijî».

* 33:8 Ûrîm û Tûmîm tê fe'm kirinê çawa «R'onayî û K'amilî». Pê vana serekk'ahîn^f li qirara Xwedê dih'esîya.

* 33:9 Binihêr'e Derk'etin 32:35-39.

¹³ Bona Ûsiv got:

«Duayê Xudan li e'rdê wî be,
bi qir'avîya qence ji e'zmên,
bi ava bêbinîyayêye jêr her'ikî,

¹⁴ bi dayîna berêd qence ji te'vê,
bi dayîna deremetêd qence ji meha.

¹⁵ Ji tiştêd bijartîye ç'îyayêd kevin
û tiştêd qence girêd h'eta-h'etayê.

¹⁶ Bi dayîna qence e'rdê t'ijî,
bi k'erema yê ku nava k'ola stirûyê bû*.

Bira ew bêne serê Ûsiv,
li ser e'nîya bijartîyê li nava birada.

¹⁷ Mezinayîya wî mîna nixurîyê box,
stirûyêd wî mîna stirûyêd gayê beyanî,
yek dehe h'ezarêd Efrayîm e,
yek jî h'ezarêd Minaşê ye,
bi wan ewê mileta hevr'a h'eta serê dinê bide'fîne».

¹⁸ Bona Zebûlon got:

«Şa be Zebûlon, derk'etina xwer'a,
Îsaxar jî li nava çadirêd xwe da.

¹⁹ Ewê mileta gazî li ser ç'îyê bikin,
li wir ewê gorîyêd r'ast bidin.

Çimkî ji dewlemendîya be'ra ewê bixwin
û xiznêd li nava qûmêda veşartî».

²⁰ Bona Gad got:

«Bimbarek e yê ku sînorê Gad fire dike,
Gadê çawa şêr r'ih'et be,
mil û t'epa sêrî didir'îne.

²¹ Ewê tiştê herî qenc xwer'a bijart,

* 33:16 Binihêr'e Derk'etin 3:2-3.

çimkî wîr'a p'ara serwêr hate k'ifşkirinê,
ew t'evî serwêrêd millet hat
r'astîya Xudan û dîwanêd wî
t'evî Îsraêl bik'ar anî».

²² Bona Dan got:

«Dan cewrikê şêra ye
ku ji Başanê banzdide».

²³ Bona Neftelî got:

«Neftelî xêrxwezîyêva dagirtî ye,
bimbarekîya Xudanva t'ijî ye,
r'ohilat* û başûrê war be».

²⁴ Bona Aşêr got:

«Ji nava kur'ada Aşêr herî bimbarek e,
bira h'izkirîyê birayêd xwe be
û nigê xwe r'ûnda ke.

²⁵ Zer'zêd derîyêd te h'esin û sifir in,
û qewata te weke r'ojêd te be».

²⁶ «Mîna Xwedê Yêşûrûn t'uneye,
bona alîk'arîya te li e'zmên sîyar dibe
nava nûr-r'ûmeta xwe li ser e'wr.

²⁷ Xwedêyê h'eta-h'etayê kela ye,
milêd wîye h'eta-h'etayê alîk'ar in,
ewî dijminêd te ji ber te r'aqetandin,
got: «Qir' ke!»

²⁸ Îsraêl bêqezî, başqe dijî,
kanîya Aqûb wê e'rdê genim û şeravêda be,
ji e'zmanêd wî qir'avî tê xarê.

* 33:23 «R'ohilat» li vir usa jî tê fe'mkirinê çawa «Gol».

²⁹ Xwezî li te Îsraêl!

K'ê ye mîna te?

Miletê bi destê Xudan xilazbûyî,

mert'al, alîk'ar

û şûrê nûr-r'ûmeta te ew e,

dijminêd te wê li ber te ta bin,

tuyê p'êyî li sergirkê milêd wan bikî».

Mirina Mûsa û serwêriya Yêşû

34 Mûsa ji deştêd Mowabê hevraz çû ç'îyayê Nebo, li ser serê Pîsgayê ku pêşberî Erîhayê ye. Xudan h'emû e'rdê Gîle'dê h'eta Dan, ²t'emamiya Neftelîyê, e'rdê Efrayîm û Minaşe, t'emamiya e'rdê Cihûda h'eta Be'ra Navberê*, ³Neceff, deşta newala Erîhayê, bajarê darêd xurma h'eta Soharê nîşanî wî da. ⁴Xudan gote Mûsa: «Ev e e'rdê bona k'îjanî min Birahîmr'a, Îshaqr'a û Aqûbr'a sond xwar got: «Ezê wî bidime zur'eta te». Min hişt wekî tu bi ç'e'vêd xwe bibînî, lê tu derbazî wir nabî». ⁵Li wir e'rdê Mowabda, Mûsayê xulamê Xwedê mir, anegorî xebera Xudan. ⁶Xudan li newala e'rdê Mowabda pêşberî Bêt'-P'ihorê ew defîn kir û t'u kes h'eta r'oja îro cîyê definkirina wî nizane. ⁷E'mirê Mûsa sedbîst salî bû gava ew mir, ne îşiqa ç'e'vê wî sist bû, ne jî sih'et-qewata wî. ⁸Zar'êd Îsraêlf sî r'ojî li deşta Mowabda şîna Mûsa kirin. R'ojêd girî û şîna Mûsa xilaz bûn. ⁹Yêşûyê kur'ê Nûn bi r'uh'ê serwaxtîyêva hate dagirtinê, çimkî Mûsa destêd xwe danîbû li ser wî, zar'êd Îsraêl gur'a wî dikirin û usa dikirin çawa ku Xudan li Mûsa e'mir kiribû.

¹⁰Îdî p'êxemberekîf mîna Mûsa li nava Îsraêlda t'unekbû, yê ku Xudan r'û bi r'û nas dikir, ¹¹bi h'emû nîşan û k'eremeta, yêd ku Xudan ew şand ku li e'rdê

* 34:2 Têk'sta îbranîda nivîsar e «Be'ra K'utasîyê», ew be'sa Be'ra Navberê dike awa gotî Be'ra Sipî.

Misirêda li ser Firewin, usa jî li ser h'emû xulamêd wî û t'emamîya welatê wî bike ¹²û Mûsa bi t'emamîya qewata destê xwe her kirinêd saw li ber ç'e'vêd t'emamîya Îsraêl kir.